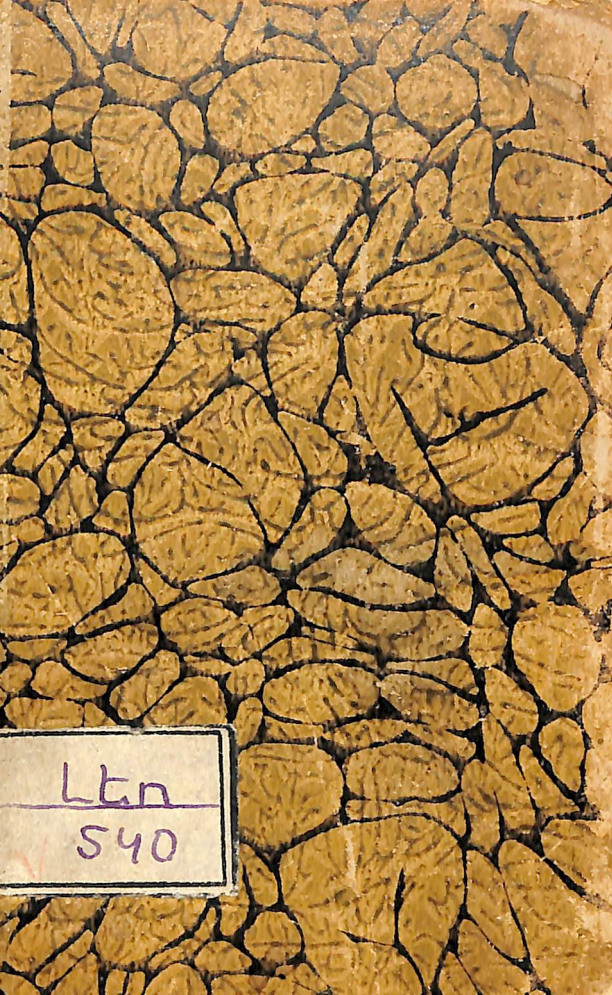
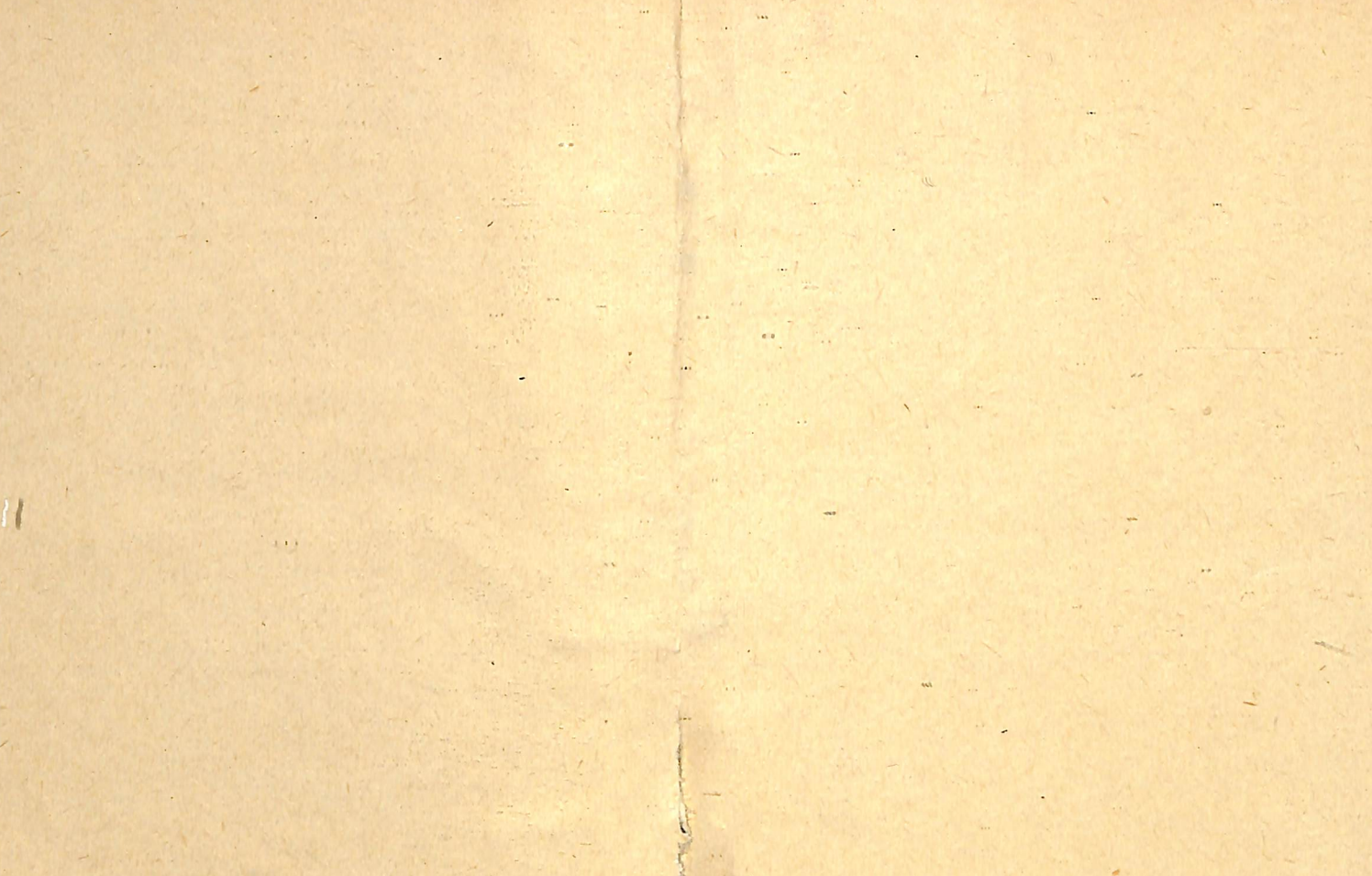

Ltn

540

ԵՐԳԱՐԱՆ
ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ

ՀԱՒԱԲԱԾՈՅ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԵՐԳՈՅ ԵՒ ՊԱՐՈՒՑ

ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ
ՎԻՃԱԿ ԸՆԴԵՐԱԿԱՆ

(ՀԱՅԵՐԱՆ ԵՐԶՈՒՄԻ)

ՀՐԱՏԱՐԱՆԿՆԵՐ

Տ. Գ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Կ. ՊՕԼԻՍ
ՏՊԱՐԱՆ ՃԻՎԵԼԵԿԵԱՆ

1882

ԵՐԳԱՐԱՆ
ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ

ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԵՐԳՈՅ ԵՒ ՊԱՐՈՒՅ

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ

Տ. Գ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

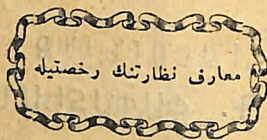
Կ. ՊՕԼԻՍ

ԳՐԱՏՈՒՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

1882

1713

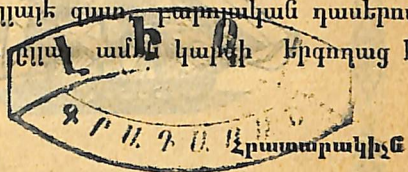
29 542

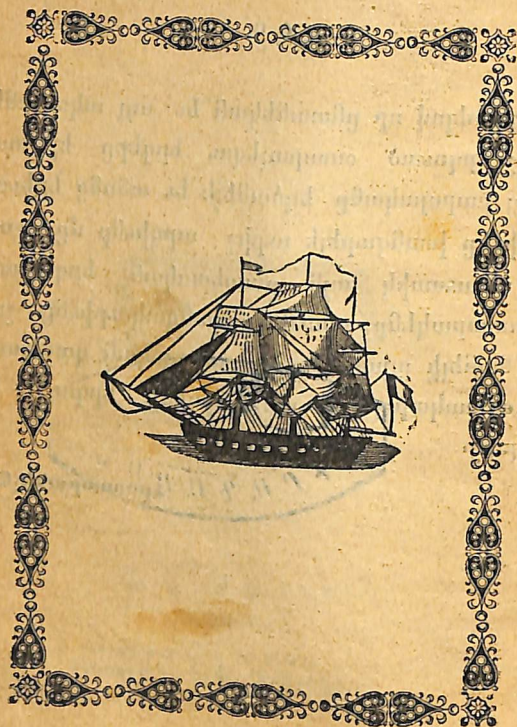
4540-60

Տպագրութիւն ձիվելեկեան

Ա. Զ. Դ.

Նկատելով որ ընտանեկան է. այլ ակումբներու մէջ երգութեամբ օտարալեզու երգերը երիտասարդաց բարոյականը եղծանելի է. անոնց երեսակայութիւնը խանգարելի ուրիշ արդիւնք մը չունին, անաւասիկ սոյն բատերական երգարանը կը հրատարակենք, որուն բովանդակութիւնը շատերու հաճելի ըլլայիցս. բարոյական դասերովը կրնայ օգտակար ըլլալ ամեն կարգի երգողաց է. անկեղբայրաց:

Պ Ա Ց

ՆԱԻԱՍՏԵԱՑ

չիոյժ նաւաստին,
Սնովեհեր ճակատ՝
Ընդդէմ փոթորկին,
Երգէ անփոյթ զուարթ:

Լարիթ Թիւմէրէլէլէ հա, հա, հա. (4 իւլ.)

Կոհակը փրփրադէզ,
Չեն սոսկում՝ վախ՝ մեղ.
Հողմունք սաստկահար,
Գրգռեն մեզ ի պար:

Լարիթ թիւմ, եւայլն:

Օն, խմենք զուարթ,
Գինին մինչ յատակ.
Օն, գրկենք զիրար,
Պարենք անդադար:

Լարիթ թիւմ, եւայլն:

ՅՈՐԴՈՐԱԿ

Լոեցէք, զիտեցէք,
Միջնդեռ հոս եկած ենք.
Ահա ծերն՝ իւր ոտքերն,
Հոս հոն շուտ՝ տանի փոյթ:

Ա՛յ, ա՛յ, ա՛յ, պիտ՝ իյնայ,
Օն, բռնենք՝ մեղք է մեղք.
Հա՛, հա՛, հա՛, կը խնդայ,
Հոս եկէք ամէնքս ալ ծափ զարնենք:

Զանգակն ուժգնապիւրկ,
Կոչէ մեզ ի կարգ,
Վերջ տանք խնդութեան,
Քաշենք մեր պարան:
Լարիթ թիւմ. եւայլն:

ՆԱԽԵՐԳ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՇՐՋԱՆ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԹԱՏՐՈՆԻ

ԺԱՄԱՆԱԿՆ

Է՞ր զու այսպէս, ո՞ սեռւ Գիշեր,
Զուարթ բնութեան ազնիւ պատկեր.
Տխրանդկար գունով ներկեա,
Սըզատեսիլդ ի՞նչ այս հանդէս:

Ո՛վ անարեւ տխուր Ոգի,
Դու էիր ինձ միակ համատի.
Երբ բեղմնաւոր բնութեան արդանդ,
Շըքեղ ծննդովդ չէր արդաւանդ:

Թէ իմ շրջանս մերթ տեղի տայ՝
Որ քու խաւարդ երկար մնայ.
Ունիմ անկէ եւ ես բաժին՝
Իմ անցելոյս յիշատակին:

Երբ ժամն հասաւ՝ եկան ի տես,
Հին անցքերուս ինչ ինչ հանդէս.
Էր սեւորակ քոյին ստուերի,
Արդ վառվռուն քողէ աչեր:

ԻՍԲԵԱԿՆ

Ինչ այս դողդոջուն վրսեմական ձայն,
Ինչ քաղցրիկ մրմունջ . . . եւ օտար չէ այն.
Վեհ ալեւորն է, պատկառելին ծեր,
Որ հոն միայնակ կ'երգէ իւր գիշեր:

— Յոյսդ գեղաժղպիտ, դիմենք անոր արդ,
Դու որ պճնեցիր մեզ երբեմն ի վարդ.
Ձայն տուր այժմ աղէ, խրախոյս կարդայ նոր
Զի հասաւ ահա այն գիտութեանն օր:

ՅՈՑՍՆ

Օն՝ յառաջ, մանկունք, նոյն ինքն է՝ տեսէք,
Անհամբեր ոգւով որուն կրպպասէք:

Տէս եւ դու, հինաւորաց ծերունի.
Մանկըտին որ դիմօք սիրանիչ.
Կարօտով քու տեսոյդ ցանկալի
Գալստեանս կը մնային ակնապիչ.
Սոյն խմբիս պարտաւոր կանգնած աստ՝
Գեղազուարճ դամ ահա խոստմնալիր.
Մինչ ակումբս հանդիսիդ քու պատրաստ,
Խրատուցդ են եկած ի խնդիր:

ԺԱՄԱՆԱԿ

Քաջ իսկ արժան, մինչ իմ անցեալս յորդառատ,
Է փորձառու ծեր իմաստնոյ բիւր խրրատ,
Մէն մի թերթ են ճակտիս կնճիռք բարդ ի բարդ
Ուր խառն գուարթ նսեմ անցքնր տեսնէ մարդ:
Զի խիստ օտար են մանկութեան ինձ օրեր,
Յաւիտենից եմ ծնունդ, եւ ծեր անծեր.
Այլ ապագայս անվերջ՝ թէ՛ իբր սիրուն վարդ
Այն քու չնորհիւդ, Օրիորդ գեղազուարթ:
— Ապա եւ դուք, Յարկիս մանկունք սիրական
Որ այլ եւ այլ անցից տաք նոր կերպարան.
Լըսուին դարձեալ հաճոյական ձեր ձայներ,
Սովորն լըսողք փորձառութեան միշտ դասեր:

ՍԻՐԵԼՆ ԻՆՁ ԲԱՆ Է

Պետրոսն ինձ կու գար, մեկտեղ կ'ենէինք,
Դաշտին վերայէն ծաղիկ ժողուէինք,
Բայց թէ որ օր մը չի գար զիս տեսներ,
Չը գիտեմ թէ ինչո՞ւ սիրտս կը կոտրեր:

Սիրելն ի՞նչ բան է բնաւ չը գիտեմ,
Ըսէ՛ք, կ'աղաչեմ, արդեօք հիւանդ եմ:

Նայիս օր մ'ալ վարդ մը ինձ բերաւ,
«Աղւոր հոտ ունի, հոտուըտան» ըսաւ:
Ու երբ խնդալով զլուստ ալ դրաւ,
Չը գիտեմ որ ի՞նչու սիրտս բան մ'եղաւ:

Սիրելն ի՞նչ բան է բնաւ չը գիտեմ,
Ըսէ՛ք կ'աղաչեմ, արդեօք հիւանդ եմ:

Երբոր յանկողին մտայ քընացայ,
Վարդը յիշելով նորէն արթնցայ,
Աչքէս անդադար արցունք կը վազէր,
Չը գիտեմ թէ ի՞նչու քունս չէր տաներ:

Սիրելն ի՞նչ բան է բնաւ չը գիտեմ,
Ըսէ՛ք կ'աղաչեմ, արդեօք հիւանդ եմ:

Կ'ուզէի առտուն Պետրոսը տեսնել,
Գլխուս եկածը իրեն ալ պատմել:
Բայց երբոր առտուն եկաւ զիս գտաւ,
Չը գիտեմ որ ինչո՞ւ լեզուս կապուեցաւ:

Սիրելն ի՞նչ բան է բնաւ չը գիտեմ,
Ըսէ՛ք կ'աղաչեմ, արդեօք հիւանդ եմ:

Երբոր վարդեալը դանիլայ ծեծէր,
Իմին սրտէս ալ արիւն կը քալէր:
Մեկտեղ կու լայի մեկտեղ ինդայի,
Չը գիտեմ որ ինչո՞ւ ասանկ կ'ընէի:

Սիրելն ի՞նչ բան է բնաւ չը գիտեմ,
Ըսէ՛ք կ'աղաչեմ, արդեօք հիւանդ եմ:

Երբոր հայլին դէմը կայնէինք,
Իրարու երես միշտ կը նայէինք,
Նայելով բնաւ չէի կշտանար,
Չը գիտեմ որ ինչո՞ւ ձեռքս կը դողար:

Սիրելն ի՞նչ բան է բնաւ չը գիտեմ,
Ըսէ՛ք կ'աղաչեմ, արդեօք հիւանդ եմ:

Ճաշի ժամանակ մեկտեղ նստէինք,
Սոխ, սխտոր պանիր համով կուտէինք,

Քայց երբոր ինքը հոն քովըս չըլլար,
Ձը գիտեմ թէ ինչո՞ւ փորս կուշտ կըլլար:

Սիրելն ի՞նչ բան է բնաւ չը գիտեմ,
Ըսէ՛ք կաղաչեմ, արդեօք հիւանդ եմ:

Հիմա ամիս մ'է որ դուրս գացեր է,
Ինծի կու գայ թէ երսուն տարի է:
Թէ որ քառսուն ալ անցնի չի տեսնամ,
Ձը գիտեմ որ ինչո՞ւ չը պիտի մոռնամ:

Սիրելն ի՞նչ բան է բնաւ չը գիտեմ,
Ըսէ՛ք կաղաչեմ, արդեօք հիւանդ եմ:

Միտքէս ըսի որ նամակ մը գրեմ,
Ըսեմ թէ զինքը շատ կարօտցեր եմ.
Ու երբոր ինքն ալ պատասխան գրէ,
Հօրըս ու մօրըս ձեռքը չի ղրկէ:

Սիրելն ի՞նչ բան է բնաւ չը գիտեմ,
Ըսէ՛ք կ'աղաչեմ, արդեօք հիւանդ եմ,

—Մօրըս հարցնեմ:

Գ. Հ. ՌՇՏՈՒՆԻ

Ա. ԿՐԱՆԲԱՄԲՈՒԼԻ

Կրանբամբուլին այն օղին է
Որ մեղի քաջ ծանօթ է,
Կը խմեմ ես կը զուարճանամ
Բոլոր աշխարհք հոգս չէ.
Երկինք երկիր թէ կործանին
Ես կը խմեմ Կրանբամբուլին:

Թէ սիրուհիս գայ զիս գրկել
Երեսներըս համբուրել,
Կորի՛ր, կըսեմ, շուտ առջեւէս,
Ա՛լ դու ինծի համար չես:
Ահա գրկած իմ սիրուհին
Ես կը տնկեմ Կրանբամբուլին:

Թէ լերդս ու թոքս, սիրտս ալ մաշի,
Ասով ես կ'առնեմ հողի.

Թէ հողեվարք պառկած ըլլամ,

Մէկ կաթիլով կ'ըռնանամ:

Դայեակ, բժիշկ, եւ ոչ մէկին

Ես չեմ փոխեր Կրանքամբուլին:

Թէ նազեքայլ աղջիկ մ'ինձ գայ

Սիրոյս համար լայ ողբայ,

Հազար կտոր կտարտուի նէ՝

Բնաւ իմին հողս չէ:

Բայց շատ կողքամ երբոր կտորի

Շիշն ու դաւաթ Կրանքամբուլի:

Թէ թատրոնի համար ինծի

Օթեակ կամ տոմսակ ղրկեն,

Մէկէն կ'առնեմ կը պատուում,

Բերողն ալ կը ղրոշմեմ.

Թատրոն դպրոց դեռինն անցնին,

Իմ սիրածս է Կրանքամբուլին:

Թէ կլնա տղաքս բոլոր օրը

Զըլան պատառ մ'հաց կերած,

Ցաւ չեմ դգար, ղի իմ փորը

Շաբաթով հաց չէ մտած,

Առանց հացի թող սովորին

Տղաքս խմել Կրանքամբուլին:

Թէ հարսնիքի ղիս հրաւիրեն

Ոտքով զլսով կը վազեմ,

Մէկ բարձի վրայ ծերանալնուն

Հազար տարի կը մաղթեմ,

Հարսը թող տան իրեն փեսին

Ինծի ձգեն Կրանքամբուլին:

Թէ յանկողին հիւանդ պառկած

Հոգի տալու մօտ ըլլամ,

Բժիշկն հարցնէ թէ ինչ կ'ուզեմ,

Շուտ մը կը պատասխանեմ.

«Պարոն բժիշկ, իմ դեղ ղիւրբին»

Է հրաշագործ Կրանքամբուլին»

Թէ մեռնելու օրերուս մօտ

Հոգէտուքս քովըս գայ,

Ո՛հ, այն ատեն թող բաժկիս հետ

Հոգիս մարմինէս ելլայ:

Բայց մինչեւ որ հոգիս քակուի,

Պիտի կըլլեմ Կրանքամբուլի:

Թէ գերեզման մտած ըլլամ
 Ձըլլայ երբէք զիս մոռնաք,
 Գացէք գտէք իմ գինեպան,
 Այս է իմ վերջին կտակ,
 Մեռած օրուանս կիրամուտքին
 Աղէկ ըլլայ Կրանքամբուլին:

Ե Ր Գ

ՐԻԿՕԼԷԹՈՅԻ

Կին՝ փոփոխամիտ է,
 Յայն վստահողն խենդ է.
 Շատ անգամ կին մը
 Հոլին դէմ փետուր մ'է:

ՎԻԿԹՕՐ-ՀԻԻԿՕ

ԹԵԹԵՒՍՈՒԼԻԿ ՍԻՐԱՀԱՐԸ

Փայլուն աչքով փոքր ոտքով
 Կարմրուկ աղջիկ մ'երբ տեսնեմ,
 Ձեմ դիմանար, մեծ փութով
 Սիրտըս անոր կը յայանեմ.

Նախարար

Քաշուիլն ինչ է, չեմ գիտեր,
 Պատիւն ինչ է չեմ սեպեր,
 Թէ եւ ելլէ զիս չախէ՝
 Կ'ուզեմ զայն իսկոյն գրկել:

Խնճոյք, հարսնիք, անուան տօն,
 Պարահանդէս կամ թատրոն,
 Հըրաւերի չեմ նայիր,
 Ներս կը նետուիմ սափսափ:

Քաշուիլն ինչ է չեմ գիտեր,
 Գալաթիւն ալ չեմ սեպեր,
 Թէ եւ հրէ ու մշտէ՝
 Կ'ուզեմ ձեռքը սղմտել:

Գիշերները քունս չունիմ,
 Փողոցները կը չըջիմ:

Կը քսվում տալկանց,
Խօսք կը նետեմ հեռուանց:

Քաշուիլն ի՞նչ է չեմ գիտեր,
Պատիւն ի՞նչ է, չեմ սեպեր.
Թէ եւ կիցով դուրս նետեն՝
Կ'ուզեմ զանոնք կամատել:

Ամեն աղկանց ծանօթ եմ,
Շաքար փունջեր զրկած եմ.

Ամենուն ալ նամակաւ,
Կեանքս զոհել ուխտած եմ:

Քաշուիլն ի՞նչ է չեմ գիտեր,
Խիպ ու ամօթ չեմ սեպեր.
Թէ եւ երեսիս թճնեն՝
Կ'ուզեմ զանոնք համբուրել:

Դեռ անցեալ օր նոր հարս մը,

Որ էրկանն հետ պաշտէր,

Գացի ըսի կամաց մը,

«Աղւոր էրիկ չեա առեր»:

Քաշուիլն ի՞նչ է չեմ գիտեր,
Մահըն ի՞նչ է, չեմ սեպեր.
Զի ամեն օր չարունակ,
Ես սոված եմ ծեծ ուտել:

ՊԱՐԵՐԳ ՊԻՍԳԱԼԵԱՆՑ

Գերիք

Դիշերն անցաւ, լոյս ծագեց արդ,

Աշխատութեան ժամ է տղայք.

Օ՛ն, երկաթաց շոխթ եւ պայթ,

Պսակեն օրուանս այս աշխատանք:

Զի դերութեանս այս դառն կեանք,

Է անփոփոխ բաղդ եւ կապանք.

Թէ չիք մեզ յոյս, ոչ վարձ, պսակ,

Ի բաց հող, վիշտ, պարենք տղայք.

Հրամանատար

Սնհոգ, անփոյթ եւ ձեռնունայն,

Ի պարապոյ վատնէք դուք ժամդ,

Բայց ի դարձիս միւսանդամ,

Տի ճաշակէք այս դաւադան:

Օ՛ն, մի՛ ծոյլեր, անհոգ անփոյթ,

Այլ գործեցէք զուր փոյթ ի փոյթ .
Բայց ի դարձիս միւսանգամ,
Տի ճաշակէք այս դաւաղան:

ԿԻՆ

Մի զու երբէք, խեղճ այս գերեաց,
Լքանես սիրտ, ո՛հ անձկայրեաց,
Ըզնմանիս ծանր սորա,
Սէրդ իմ, ո՛հ, տես, մարդ հնչ սորա:

Հրամանատար

Ձի են գերութեան ենթակայ:

ԿԻՆ

Ի՞նչ պէտք զոցա կապանք չղթայ:

Հրամանատար

Ձի են գերութեան ենթակայ,
Պէտք են զոցա կապանք չղթայ:

ԿԻՆ

Ձի են գերութեան ենթակայ,
Պէտք չեն զոցա կապանք չղթայ:

ԳԵՐԻԲ

Օ՛ն այս երկաթ ծեծենք մենք,
Որ զուր տեղը ծեծ չուտենք.
Ջարնենք կարգաւ, թռաք, թռաք, թռաք,
Ծեծենք, զարնենք, թիւք, թաք, թռաք:

Բայց բռնաւորն ալ գնաց,
Պատեհ առիթ մեզ մնաց,
Գրկենք զիրար եւ պարենք,
Վերջը երկաթ կը ծեծենք:

Օն երգենք մենք տղայք,
Պարպենք զինւոյ զուարթ բաժակ,
Օն գրկենք մենք զիրար,
Պարենք անփոյթ անդադար:

Գերութեանս այս դառն կեանք,
Անփոփոխ չէ եւ կապանք,
Գոհ սրտով եւ զուարթ,
Օրհնենք զԱստուած մեր արդար:

Թեւ թեւ սիրտ սիրտ ի մի տալով,
Պարենք ցնծանք մենք խայտալով:

(Պար)

Հրամանատար

Թէ գաւազանս այս ձեզ բաւ չէ,
Եւ ոչ կանոնս ձեզ խրատէ,
Ապա թէ ոչ դուք համակամ,
Պիտի երթաք բանտ այս վայրկեանս:
Մն կարգացէք միաբերան,
Տուէք շուտով ինձ պտտախախտ,
Ապա թէ ոչ դուք համակամ,
Պիտի երթաք բանտ այս վայրկեանս:

Գերիւ (Կարէն)

«Հինգերորդ յօդուած,
Գերիւք Պիսգալեանց
Տուժեն ծեծ ու բանտ,
Թէ ըլլան ծոյլ եւ վատ:
Փոքրիկ Պիսգալեան,
Ուտէ գաւազանս:
Թէ բնաւ չ'աշխատի՝
Բանտը պիտ'ձգուի:
Բայց մեծ Պիսգալեան,
Ոչ թէ խարաղան.
Այլ թէ ծուլանայ,
Անթիւ մնայ»:

Օն այս երկաթ ծեծենք մենք... եւլն:

Ե Ր Գ

«ՋՈՐԵՊԱՆԲ» ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

(Ա. Տեսարան)

Ընկերակից պառկինք քնանանք,
Ջորեպանի վայել քուն քաշենք.
Բունը կու տայ մարդուս հանգիստ կեանք,
Այսպէս մենք միշտ քաջառողջ կըլլանք:

Օր օր օր օր, օր օր օր օր:

Մեր ջորիներն այսպէս մըթին
Ախոռին մէջ քայտին պարկին,
Արդ անոնց պէս մենք հոս անոնք հոն
Խրախալով քաշենք անուշ քուն:
Օր օր օր օր:

★ ★

(Վերջին տեսարան)

Ջորեպան

Ջեր հարսանեաց լուրն առնելով,
Վազեցինք հոս եկանք շուտով,

Ուրախակից ըլլալ ձեզի,
Տօնել այս մեծ օրն անուանի:

Նոր փեսայ ծերն

Ծնորհակալ եմ պարոնայք ձեզ,
Բայց միտք չունիմ ընել հանդէս.
Կինըս կ'ուզէ մինակ մնալ,
Եւ չը սիրեր շատ աղաղակ:

Ջորեպանք

Երնէկ քեզի պարոն Ռօթրիկ,
Որ կին մ'ունիս այդպէս քաղցրիկ,
Ըստ մեր բարի սովորութեան՝
Կ'ուզենք պատիւ ընել կնկան:

Ծերն

Կորսուեցէք, գացէք, գացէք,
Ձեր կնիկները պատուեցէք.
Այդ ձեր ըսած սովորութիւն՝
Փորձանք կը բերէ իմ գլխուն:

Ջորեպանք

Հա՛, հա՛, հա՛, հա՛, հա՛, հա՛, հա՛,
Տե՛ս, նախանձի, զայրանայ:

Աստուած տայ որ ճաթէր կիրքէն,
Ու ազատէր իւր կինն իրմէն:

Կիւն

Եկէ՛ք, եկէ՛ք, ով պարոններ,
Ձեր յարգանքը ես չիմ մերժեր,
Դիտեմ, միշտ սիրոյ համար
Պէտք է յարգենք իրար զիրար:

Ծերն

Կորսուեցէք, գացէք գացէք, եւայն:

Ջորեպանք

Հա՛, հա՛, հա՛, . . . եւայն:

Ե Ր Գ Պ Ա Ռ Ա Ի Ա Ն Յ

Կեցցէ՛ թրախօմայն,
Յաւերժ կեցցէ թրախօմայն,
Եւ ստախօս մեր խըլափուղք,
Որ գեղանի երիտասարդք
Մեզ էրիկցու կուտան փառօք:
Կեցցէ՛ թրախօմայն:

Օ՛ն պառաւունք ելլենք ի պար,
Զարնենք քնար նուագարան,
Մեր զողորջուն մատունք ի լար,
Երգեն փեսայն մեր սիրական:

Կեցցէ՛ թրախօմայն:

Թող աղջիկներ նորաբուսիկ,
Փնտռեն սեւ հող, սեւ գերեզման..
Այն տեղ մտնեն միան լսիկ,
Դինն ի՞նչ գիտեն անոնք էրկան:

Կեցցէ՛ թրախօմայն:

Երիտասարդք թէ մեղ տտեն,
Կամին առնել նոր օրիորդ,
Մեր ոսկիներ զանոնք սանձեն,
Գան քովիկնիս մինչ առաւօտ:

Կեցցէ՛ թրախօմայն:

Իսկ թէ դայ օր մեր նուաղկոտ,
Վերջ տայ ցամբած զազուն ոսկերց-
Ոսկիք արծաթ մնան մեր մօտ,
Գերեզմաննուս քարերուն մերձ:

Կեցցէ՛ թրախօմայն:

Ինչ ալ ընենք մինչեւ փոշի,
Դառնան ցամբած մեր հին կմախք,
Թէ ունենանք արծաթ ոսկի,
Զմեզ կ'առնեն երիտասարդք:
Կեցցէ՛, Կեցցէ՛ թրախօմայն:

Հ. Ա. Կ.

ԵՐԳ.

ՄՍՏԱՄ ԱՆԿՈ ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Զկնորս էր ի չուկան,
Եւ հազար պատճառով
Ամենքն ալ իր վերայ
Ունէին մեծ գորով
Կիրակի, աօն օրերը
Երբ հետը կ'էյնային,
Մէջքը դրած իւր ձեռքերը՝
Գոչէր զայրազին:

Խիստ աղւոր էր, մարդավար չէր,
Ունէր մեծկակ մի Մակօ,
Սիրան հեղազին, կոկորդն ուժգին
Այսպէս էր տիկին Անկօ:

ԵՐԱԺՇՏԱՅ ՖԱԹՈՒՌԱՆ

Դեռ մանուկ էի, ծնողս ինձ կ'ըսէր
— Գնա՛ գործ գըտիր, ինչո՞ւ ես նստեր,
Եթէ այսպէս դուն միշտ տունը նստիս՝
Դիտցած ըլլաս որ ծեծով կը մեռնիս—:

Յուսահատելով ելայ ես գացի,
Գործ գտնեմ ըսի ըլլամ չուկացի.
«Խեղճ ես ծօ՛ տղայ, ո՞ւր է գործ հիմա»,
Ըսին պօռալով, «կորսուէ՛ քնան»:

Ճարքս հատնելով մտմտուքս առաւ,
Ի՞նչ պիտի ընեմ թէ ըլլամ չուտ պառաւ.
Օհ մինչեւ ետքը ես անգործ մնամ,
Կարգուիմ ալ նէ խայտառակ կըլլամ:

Ալ գլուխս ես ամեն զի զարկի,
Որ բարեկամ մը գտնեմ խելացի.
Սրճարան նստած երբ մտածէի,
Տեսայ «Ծիածան» որ ինձ կը նայի:

Կարդալուս ատեն բան մ'աչքիս դպաւ,
Մէյ մ'ալ ի՞նչ տեսնեմ, Պարոն Վարդովեան
Ստորագրութեամբ մէկ յօդուած մը կար,
Դերասանութեան հրաւէր կը կարդար:

Կեցայ մէյ մը զիս զիտեցի,
Այս պաշտօնին յարմարացի.
Շուտով ելայ Թատրոն գացի
Որ քիչ մ'ստակ ճարեմ հացի:

Դերասաններն երբ զիս տեսան,
Մէկ մէկու երես նայեցան.
«Ո՞ւսկից եկաւ այս շան տղան»,
Ըսելով զիս նախանձեցան:

Մէկէն ձեռքս մաս մը տուին,
«Կարդա՛ աս որ փորձենք» ըսին.
Ասդին անդին հրմրկեցին,
Զինքս գտայ վերայ բեմին:

Երաժշտաց որ նայեցայ,
Միտքս զրի սորվիլ նօթա.
Ոհ, այս ի՞նչ գիւտ գոր ես գտայ,
Ըսի մտքէս ու խենթեցայ:

Առի թռումպում ու փչեցի,
Պոմ պոմ պոմ պոմ ձայն հանեցի.
Վիօլիօնը վեր վերցուցի,
Նի նի նի նի ձանչեցուցի:

Գլառիօն ինձ կը նայէր,
Կուկուլիկիօ եմ չեմ ուղեր.
Պոմպառոսն ալ միւս կողմէն,
Պա պա պա պա պոռալ կ'ուղէր:

Վիօլէնտէլլօն կարճ հասակով,
Նիա նիա թոթովելով.
Գօնթըը-Պասօն միշտ խաղալով,
Էօհէ ուհա կուգար իմ քով:

Թռամբէթան կատղած կ'երգէր,
Թռամպոմ թռամպոմ զիս չես զարներ.
Թմբուկն փորը լաւ մը ուռած,
Պոմ պոմ պոմ պոմ ձայներ ձգած:

Ինչո՞ւ զիս ալ ո՞վ ապերախտ,
Ձեռ տեսներ որ այս տեղ անխախտ.
Քեզ կ'ապասեմ, զիս չես զարներ,
Պոմ պոմ պոմ պոմ ձայնս հաներ:

Այս արհեստին մէջ մնացի,
Որ սորվիմ ըլլամ խելացի.
Ստակ ճարեմ վառն հացի
Ամէն հովի բերան բացի:

Տասը տարի համբերեցի,
Հով կըլլելով համբաւ առի.
Ստակի տեղ առատ համբաւ,
Ծափ կեցցէներ, ալ բաւ է, բաւ:

Բայց ես միտքս զրեր եմ որ,
Կ'անցնին օր մը ասոնք բոլոր.
Թատերասէր պարոնները
Քաջալերեն մեր ձեռնարկը:

Ա. ՊԵՆԿԼԵԱՆ

Ե Ր Գ

«ԳԻՒՂԻՆ ՍԻՐԱՀԱՐԵԱԼՆԵՐԸ»

ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Անանկ սէր մը կապեր եմ,
Որ ըրածըս չը գիտեմ,
Թափառական կը քալեմ,
Գիշերները չունիմ քուն
Եւ ոչ ալ հանգստութիւն:

Կրսեն թէ արդէն եմ ծեր,
Զորս ալ զաւակի տէր,
Սակայն միտքս զրեր եմ
Այն աղջիկը ինձ առնեմ:

Անանկ սատարիկ բան մ'է սէր,
Որ իրաւունք չը գիտէր
Զիս կը խայթէ անդադար,
Րոպէ մը չունիմ զադար:

Բարեկամք ինծի եկէք,
Ըսածիս լաւ ուշ զրէք
Զի ես միտքս զրեր եմ,
Այն աղջիկը ինձ առնեմ:

ԱՂԻՈՐ ՆԻԿՈՂՈՍ

Ինծի կրսեն պարոն Նիկողոս,
Միջին գիւղի աղւոր խօրօզ,
Ինծի համար չատ աղջիկներ
Կրսեն անուշիկ աչքեր,
Ո՞վ չը զարնուիր իմ հասակիս
Պիւլպիւլի պէս քաղցր ձայնիս:

Մէյ մ'ալ նայիս դան աղջիկներ,
Ինծի համար իրար կրսեն,
«Ի՞նչ աղւոր է ինչ աղւոր
Պօյը պօսը փառաւոր»:

Կիրակի օրեր կրը զարդարված
Կարմիր գուլամ ձեռնոց զրած,
Աղջիկներ պատուհան նստած
Ես ալ աղւոր ձիւլ վրայ հեծած.
Ահա կրսեն Նիկողոս ազան
Մէկգլմէկու կ'անցնին հիշման:

Մէյ մ'ալ նայիս դան աղջիկներ
Ինծի համար իրար կրսեն,

«Ի՞նչ աղւոր է, ի՞նչ աղւոր,
Պօյը պօսը փառաւոր»:

Տօնի օրեր ուրիշ եմ բայց
Զըկայ գիւղը ինձ նման,
Մազերս ֆիւլիւղէ ականջս ի վար
Կլօրիկ կլօրիկ սեւ պուրէշներ:
Ես ալ անոնց վարէն ի վեր
Մէկէն ի մէկ կընեմ աչքեր:

Մէյ մ'ալ նայիս զան աղջիկներ
Ինծի համար իրար կըսեն,
«Ի՞նչ աղւոր է ինչ աղւոր
Պօյը պօսը փառաւոր»:

Աղջիկ մը ունի Տիտոս աղան,
Զկայ գիւղը անոր նման,
Երթամ ուզեմ գուցէ ինձ տան:
Եթէ ուսիս ալ կից մը տան:
Պեխերս ոլորած տոտիկ տոտիկ
Փողոցին մէջ ժուռ գամ նազիկ:

Մէյ մ'ալ նայիս զան աղջիկներ
Ինծի համար իրար կըսեն
«Ի՞նչ աղւոր է ինչ աղւոր
Պօյը պօսը փառաւոր»:

Բ. Մ.

Բ. ԿՐԱՆՔԱՄՐՈՒԼԻ

Կրանքամրուին այն օղին է,
Որ ամենուս ծանօթ է.
Որուն յարզը չգիտնալը,
Դինեմուաց պատիւ չէ:

Ի բաց վերմուրթ գօնեազ գինին,
Ոմենք կըլենք Կրանքամրուին:

Թէ բժիշկները մեզ պատուիրեն.
Օղիին արգելք դնեն.
Դաւաթ մ'եւել պէտք է տնկենք,
Իրենք մեզմէ շատ կը խմեն:

Օրէնքն այն է որ ոսկիին
Տեղը պաշտենք Կրանքամրուին:

Թէ Բերային կրակին համար,
Ինծի հինգ վեց մէճիտ տան.
Շիտակ գինետուն կը վազեմ,
Որ սրտիս կրակը մարեմ:

Ո՛հ բռնկած տունին սրտին,
Պօռուճին է Կրանքամրուին:

Թէ սա կոր-մէջք աղջիկները,
Մեղուն մատի վրայ կառնէ.

Մօտայի տեղ օդի խմեն նէ,

Նայինք ասոր ինչ կրտէ:

Խերն անիծես այդ Մեղունին,

Որ չի գովեր Կրանքամբուլին:

Թէ գրպանս կուտ մը չըլլայ,

Ամենեւին հօգս չէ.

Գինեպանը ինձ կը հաւտայ,

Բայց մէկին տեղ չորս կառնէ:

Հազար տպրի թօփալ Եօրիկին,

Երբ ինձ կուտայ Կրանքամբուլին:

Թէ կոտորտուղ աղջիկները,

Երեն մրկեն մանչերը.

Մէյ մը լացնեն մէյ մը քծնին,

Զուջուր ձուկին կը նմանին:

Հազար աղջիկ ինձ գին չունին,

Հազար ոսկի Կրանքամբուլին:

Բայց չըլլալու չար մանչերն ալ,

Աղջիկներէն վար չեն մնար.

Նախ կը սիրեն յետոյ կռուին,

Մարտ հաժասի կը նմանին:

Հոգիս կուտամ մէկ կաթիլին,

Որ նազ չըներ Կրանքամբուլին:

Թէ բարեպաշտ մարդիկ ելնեն,

Մեր սիրածը բամբասն.

Ինչ որ ըլլայ աստիճանին,

Բերներնուն չափը կառնեն:

Աղէկ նայինք աստիճանին,

Որ վար չըլլայ Կրանքամբուլին:

Գ. Հ. ՌԵՏՈՒՆԻ

Նիկողիմոսին ես աղջկանը

Շատ զարնուած եմ, սրտանց կը սիրեմ.

Կը բաղձամ ըլլալ ես միշտ սիրական

Սիրուն աղջկան, գեղեցիկ աղջկան:

Արդէն աղջկան իմ սիրտս բացի,

Բորբոքեալ ըլլալս իմացուցի.

Կ'արծեմ որ ինքն ալ վերջապէս հաճի,

Օր մը չէ նէ օր մը երեսըս նայի:

ԾԵՐՈՒՆԻՆ

Ես էի առողջ պատանի,
Թռչնոց նման թռչալտէի.
Ո՛ւր կամէի անդ բռնէի,
Հանգիստ ու ճոխ կեանք վարէի:
Այս ամենը երբ կը յիշեմ,
Արդի վիճակս կը բաղդատեմ.
Ետիս դառնամ կը փնտռեմ,
Ո՛հ, կ'ըզամ թէ ծերացեր եմ:

Այն պտղալից ծառոց վրայ,
Զմայլանօք թռայ հասայ.
Մին կծծէի մին խղէի,
Այս ամենուն ես աէր էի:
Ո՛հ, ասոնց ամենքն ալ անցան,
Վանդակափակ թռչնոց նման.
Թռչիմ սրանամ միշտ նոյն տեղն եմ,
Ու ամեն օր նոյն հաց կ'ուտեմ:
Թռչալտելով թռչալտելով,
Հանդիպեցայ ոստ մը մեղրով.

Ընդունեցի ես զայն սիրով,
Մեղրը հատաւ, մնացի փայտով.
Փետուրներս մեղրոտեցան,
Եւ այն ոստից վրայ փական,
Ալ թռչիւն ինձ արգիլուեցաւ,
Ոտքս ու ձեռքս կապուեցաւ:
Կը տեսնեմ ձեզ, ո՛վ պատանիք,
Զի վայելէք ամեն բարիք,
Հանգստութեան յարզը ճանչցեք,
Մեղրէ ոստին վրայ մի՛ նստիք:

Յ. ԱՃԵՐՅԱՆ.

ԳԹԷՆ ԴԺԳՈՀ ԱՂԶԻԿ ՄԸ

Մի՛ ծաղրէք զիս ո՛վ պարոններ,
Հարցուցէք թէ ի՞նչ եմ եղեր.
Անտանելի ժանտ ցաւէ մը
Հանգիստ չունիմ մէկ բոպէ մը:
Սոխակի պէս ձայն մ'ունէի,

Ուրախ գուարթ միշտ կ'երգէի.
Քաղցրիկ ձայնիկս ո՛հ մարեցաւ,
Ազտաւի ձայնին նմանեցաւ:

Վարդի նման աղջիկ մ'էի,
Անուշ հոտեր կը բուրէի.
Վարդի մը պէս շուտ բացուեցայ,
Վարդի նման ալ թռումեցայ:

Ով որ տեսներ զիս կը սիրէր,
Հետս նստիլ խօսիլ կ'ուզէր.
Հիմա երես կը դարձունեն
Քիթդ զոհնս չալէ կըսեն:

Պարոնի մը շատ սէր տուի,
Հոգիիս պէս կը սիրէի.
Նա ինձ համար ես ալ անոր՝
Պատառ մ'էինք կըր աղւոր:

Պարոնը ինձ սրդողեցաւ,
Տուած երդումներն ալ մոռցաւ.
Ուրիշի մը գնաց փակաւ.
Քիթդ խաբէ չալէ ըսաւ:

Ափսոս սէրն ալ իմ կեանքիս պէս
Պնաց անցաւ շուտ մը այսպէս:

Առանց սիրոյ կ'իմնէի:
Աղւոր տեսքով խակ տանձ մըն էի:

Կը սիրեն զիս եւ կը գգունեն,
«Աղւորիկ ես, լաւ ետ» կըսեն.
Բայց մէյ մը որ ձայնս լսեն,
Վա՛յ, վա՛յ, աս ի՞նչ բան է կըսեն:

Ես միշտ սիրել սիրուիլ կ'ուզեմ,
Ուղալ խնդալ շատ կը սիրեմ.
Գեղեցիկ մէկը որ տեսնամ,
Անոր համար հոգի կ'ու տամ:

Զիս սիրողներ խիստ շատ ունիմ,
Դործի գալիք մէկը չունիմ,
Շատերն գիտեմ որ զիս կ'ուզեն,
Սակայն քիթը կ'աւրէ կըսեն:

Դրացիս օր մը զիս ստիպեց,
Իրեն տունը հըրաւիրեց.
Աղջիկ տղայ լեցուեր էին,
Հօն ինձ երդ մը կ'անչէ ըսին:

Բայց երբոր ես բացի բերանս,
Եւ սկսայ հնչել ձայնս,

Քա վո՛ւյ ըսին, առ ի՛նչ ձայն է,
Կարծես քիթը խա՛լալ չալէ:

Կ'աղաչեմ ձեզ ո՛ պարոններ,
Հսէք ինձ, ի՛նչ պէտք է ընել,
Ոտքքս ջո՛ւրը դնեմ, ի՛նչ ընեմ,
Թէ ոչ քիթէս արիւն առնեմ:

Ասանկ երթայ՝ բանս գէշ է,
Վախնամ որ մէկը զիս չառնէ:
Խերն անիծեմ այս քթին որ
Ամեն ատեն գործս կ'աւրէ:

Թ. ՆԱԼԵԱՆ

Ե Ր Գ

«ԶԱՂԱՑՊԱՆ» ԹԱՏՐԵՐ ՈՒԹԵԱՆ

Գործաւորք

Զաղացքին անձինք առաքելիք
Զուներն ոչ կսկիծ ոչ քառասպանք,

Բայց իւրեանց խոնարհ եւ արժանի
Ալերց վերաբերեալ աշխատանք:

Այո՛, այո՛ եղբարք ընկերք գործարարք,
Այո՛, այո՛, եղբարք, չըլլանք մենք անկարգ:

Լոյսն արեգական դեռ չերեցած,
Տոպրակներու վրայ նստած:

Կրնանք հանգչիլ մեզի հրաման
Հանգիստ ընենք քանի մը վայրկեան:

Այո՛ այո՛ եղբարք ընկերք գործարարք
Այո՛, այո՛ եղբարք չըլլանք մենք անկարգ:

ԱԼԿՈՒՐԻԱ

Ահա այսպէս չուանով
Անդադար ես կը ձեմեմ,
Ուրախ գուարթ երգելով
Տխուր օրերս անցունեմ,
Որ զաշխարհս վայելեմ:

Թէ որ ես այսպէս չըլլամ,
Ոսկը ու կմախք կը դառնամ,
Այն ատեն զիս ո՛վ խղձայ
Կամ իմ վրաս ո՛վ կուլայ:

Ահա այսպէս միշտ կ'ուզեմ,
Պարել, խնդալ ու երգել.
Դու ալ ըրէ ես տեսնեմ,
Նայիմ կրնաս լաւ ցատկել:

Ջաղացականք

Այս ի՞նչ բան է, ի՞նչ փորձանք,
Ձգէք դործն ու աշխատանք.
Ցատկէք պարէք ու խնդաք
Դործն մնայ անվաստակ:
Դուրս ելէք, դուրս ելէք,
Ամենքնիդ ալ դուրս ելէք:

Գործաւորք

Թողութիւն, թողութիւն,
Ո՛հ, հայր Մարթէն զթութիւն: (էրէ.)

Ջաղացականք

Ձեզի երբէ՛ք թողութիւն,
Եւ ո՛չ ալ ներողութիւն,
Երբ կը ձգէք գործերնիդ՝
Խաղի կուտաք խելքերնիդ:

Օն ուրեմն շուտ ըրէք,
Հիմա գործի սկսէք:

Գործաւորք

Շատ աղէկ, շատ աղէկ,
Հերիք է որ մեզ ներէք: (էրէ.)

Թիպօ

Ահա դիւրաւ ես արգէն,
Կանցնիմ չուանին մէջէն,
Կը ցատկեմ առանց իյնալու,
Կը յուսամ իւր աչքն մտնելու.
Աղջկան աչք մտնելու
Վարդ մ'ի՛նձ խոստացաւ տալու.
Բայց թէ որ այն վարդին անդ
Ինծի իւր սիրտ տար անմեղ,
Կը վախնամ ես մեռնելու
Խենդութենէս մեռնելու:

Այո՛, այո՛ պարոններ,
Նախանձոտ սիրահարներ,
Պիտի կարգուիմ եւ ես
Աւկուսթօյին հետ վերջապէս:

Գ Է Շ Ա Տ Ե Ն

Մարկոս

Բարեւ պարոն Ղուկաս,
Ինչո՞ւ կ'աճապարես.

Թէ որ խանութ կ'երթաս,

Պարապ ետ կը դառնաս, վայ,

Գէշ ատեն հա հա հա,

Անշահ բան հա հա հա.

Գէշ ատեն իրաւ շատ անպիտան:

Ղուկաս

Խանութիս փեղկերը,

Շատ ուշ կը բացուին կոր.

Վախմամ կամաց կամաց

Ամբողջ գոյուի պիտոր:

Գէշ ատեն եւայն:

Մարկոս

Եթէ ասկէց առաջ,

Ձէինք չահեր ալ նէ՝

Գոնէ զործ մ'ունէինք,

Աս ան կը խաբէինք:

Գէշ ատեն եւայն:

Ղուկաս

Դիւրին վաստակ մը կար,

Թէ որ ծեր չլլայինք.

Փարատեան սովրեղով:

Տէրտէր մը կըլլայինք:

Գէշ ատեն եւայն:

Մարկոս

Հինգ հատ զաւկի տէր եմ,

Մսխող կին մ'ալ ունիմ.

Մօտա պօմպէ կ'ուզէ:

Ես հին ֆէս մը չունիմ:

Գէշ ատեն եւայն:

Ղուկաս

Հապա աղջիկս ըսես,

Վեց տարի դպրոցն է:

Սիրեմ բայը աղէկ,

Բիչ մ'ալ բառտօն գիտէ:

Գէշ ատեն եւայն:

Մարկոս

Իմին լակոտներս ալ,

Ժամ ու աղօթք մոռցան:

Թղթի ստակ կ'աւզեն,
Կ'առնեն թատրոն կ'երթան:

Գէշ ատեն եւայլն:

Ղուկաս

Տանս մէջ եղածները,
Բոլորն ալ ծախուեցան:

Կնկանս քողքը մնաց,

Աչքս անոր եմ տնկած:

Գէշ ատեն եւայլն:

Մարկոս

Տանտէրս առջի օր զիս,

Տունէն վնստեց նէ:

Նայեցայ որ արդէն,

Ամեն բան կրուեր է:

Գէշ ատեն եւայլն:

Ղուկաս

Վաղը անունիս օրն է,

Զգեկ փախչելու է:

Օրացոյցը չինողը,

Բռնել կախելու է:

Գէշ ատեն եւայլն:

Մարկոս

Ամեն փողոց պարտք կայ,

Թէնհա ճամբայ չունիմ:

Թէ որ ասանկ երթայ,

Օգէն պիտի թռչիմ:

Գէշ ատեն եւայլն:

Ղուկաս

Զըսեմ ալ մեղ համար,

Յուսալը փուճ բան է:

Անկուտի ապրելէն,

Ոտքը տնկելու է:

Գէշ ատեն եւայլն:

Մարկոս

Թէ որ ինձ հարցնես,

Ադ ալ աժան բան չէ:

Արդէն մեռած կըսուինք,

Պատանքնիս պակաս է:

Գէշ ատեն եւայլն:

Ղուկաս

Եկուր վճիռ մը տանք,

Միջոց մը մտմտանք:

Անօթի ապրելնաւ,
Խեղդուինք չը մուրանք.

Գէշ ատեն եւայլն:

Մարկոս

Խեղդուելու համար,
Չուան պէտք ըլլայ նէ,
Ո՛ւսկից պիտի գտնենք,
Անոր ալ կուտ պէտք է:
Գէշ ատեն եւայլն.

Մարկոս եւ Ղուկաս միասին

Գիտեմ մեզ կը կանչէք,
Գուցէ խրատ մը տաք.
Շատ չնորհակալ ենք,
Արդէն մենք գործ գտանք,
Ո՛հ, ի՞նչ աղէկ հա հա հա
Այս միջոց հա հա հա.
Ի՞նչ աղէկ, իրաւ շատ աղէկ գործ:

Թաղական անդամներ,
Գործ վատտակ չեն գիտեր.
Քուէն մեզի տուէք,
Հարիւրին վեց առէք:

Ո՛հ, ի՞նչ աղէկ հա հա հա եւայլն:

Գ. Հ. ՌՇՏՈՒՆԻ

ՊԱՐԵՐԳ

ԳԵՂԶԿՈՒՀԵԱՑ

Խումբն ամբողջ

Գարունն եկաւ զուարթ դէմքով,
Լեցուց դաշտերն հազար բերքով.
Գարի, վարսակ, ցորենն ունինք,
Ալ ի՞նչ կ'ուզենք, պէտք է հրճուինք:

Այժ ու ոչխար, հաւ, սագ եւ բաղ,
Գիրուկ կովեր որ տան մեզ կաթ.
Մեր տարեկան պարէնն ունինք,
Ալ ի՞նչ կ'ուզենք, պէտք է հրճուինք:

Չմրան համար տաք հանդերձանք,
Կըլլան մեզի բուրդն ու բամպակ,
Շերամ, մետաքս, զարդեր ունինք,
Ալ ի՞նչ կ'ուզենք, պէտք է հրճուինք:

Աշխոյժ տղայք, կարմրուկ աղջիկք,
Պարզեւած է մեզի երկինք.
Երբ զգացում, սիրտ սէր ունինք,
Ալ պէտք է որ սիրենք սիրուինք:

Դերասանք

Եկէք տղայք մէկ խօսքով
Շարունք զոյգ զոյգ քովէ քով-
Սրտերնուս սիրածն առնենք,
Մինչ առտու ինչպանք պարենք:

Դերասանուհիք

Ահա գտանք ընկերնիս,
Երթանք չարունք տեղերնիս.
Գրկենք զիրար եւ պարենք,
Սուրբ սիրով զիրար սիրենք:

Գիւղացի մը

Նստինք սեղան մեր գեղջկական,
Ուտենք համով հացն ու ջաման.
Մարսենք ինչ որ պատրաստ ունինք,
Կարազ, մածուն եւ թարմ հաւ . . . կիթ.
Զը խմենք գինի առանց ջրի,
Ու չը զարկած դաւաթ բաժկի:

Թռաք թռիք թռաք.

Զի առանց ջրոյ թոյն է գինին,
Ու մեծ փնաս ստամոքսին. ստա...մոք...սին:

Դերասանք

Հրճուինք տղայք այս ալ օր մ'է,
Զի կարճ կեանքին մահն յաջորդէ.
Ապրինք ուրախ, չըլլանք մոլի,
Գէշ ախտերէն ըլլանք հեռի:

Դերասանուհիք

Քաղաքացւոյ սէրը կեղծ է,
Մէկ համբոյրնին մահը կ'արժէ.
Հեռի ըլլանք գեղխութենէ,
Որ խեղճ աղջկանց գերեզմանն է:

Խումբն ամբողջ

Սիրենք,

Բայց միշտ.

Սիրենք զիրար չըլլանք մոլի,
Գէշ ախտերէն ըլլանք հեռի.
Կեցցէ, կեցցէ մեր գիւղապետ,
Օրհնութիւննիս այս ըլլայ գէթ:

(Պար)

Երթանք տղայք զի վաղն ի դաշտ,
Մեզ կ'սպասէ ցորենի սանդ:

Անուշ զեփիւռն առաւօտուն,
Կ'ուզէ ըլլալ մեզ միշտ արթուն:

Ծեծենք, մանրենք, մաղենք մենք անդադար,
Յորեանն, գարին, վարսակն, բրինձն ու հաճար՝
Երթանք, երթանք լաւ քնանանք,
Որ վաղն առտու կանուխ ելլանք:

Գ. Հ. ՌԵՏՈՒՆԻ

ԾԱԾԿԵԱԼ ԱՂՔԱՏՆԵՐ

ԽՕՍԳ ԵՒ ԵՂԱՆԱԿ

Գ. Հ. ՌԵՏՈՒՆԻՈՅ

Ծածկեալ աղքատ եմք մենք ճանչցէ՛ք,
Ձեռքի տակէ ողորմեցէք:

Այն մուրացող աղքատները,
Մենէ հարուստ են լաւ ճանչցէք:

Թէ լայն գոալաթ, դնենք ակնոց,
Գօլան, բանթօլ ու սեւ ձեռնոց,

Ֆռիզէ բաճկօն, չըլլայ խարուիք,
Ամէրիգա չունինք չապիկ:

Ծածկեալ աղքատ ենք եւայլն:

Թէ սոնգալով ձեմենք ուռած,
Սիրուհինիս թեւազրկած.
Փութամք քաշուլի տեղ մը մինակ,
Ձի խարճելու չունինք ստակ:

Ծածկեալ եւ այլն:

Թէ զվարդերես բառնամք ծիծաղ,
Սիրոյ երգեր, ցոյց է աւանդ.
Ներսիղինիս արեան լիճ է,
Հաց չենք կերած երեք օր է:

Ծածկեալ եւայլն:

Թէ հոտաւէտ սիկառ ծխենք,
Կուշտի նման ակոյայ խառնենք,
Ախորժակնիս կ'ուզենք գոցել,
Ձի պարզ տեղեր ճաշ չենք ընել:

Ծածկեալ եւայլն:

Թէ չաբաթներ այսպէս անցնի,
Մնանք ծարաւ խեղճ անօթի:

Բան չենք ըսեր ընաւ մէկուն,
Զի կը զպչի մերին պատուոյն:

Ծածկեալ եւայլն:

Թէ մուրացկան մը մեզ մօտենայ,
Հալով հացի ստակ մուրայ,
Կուզենք ծածկել մեր ցաւն արտաւր,
Գնա՛ կըսենք, չունինք մանրուք:

Ծածկեալ եւայլն:

Մինչեւ անգամ չատ ամիսներ,
Տուներնուս մէջ ենք բանաւարկուեր.
Զի ծանօթի մ'որ հանդիպինք,
Բարեւելու երես չունինք:

ՀՈՎԻԻ ԵՒ ՀՈՎԻՈՒՀԻ

Երբ օղը անձրեւի է,
Քու բարի մայրիկդ
Պէտք է խրճիթը պահէ
Այդ քու փափուկ անձդ:

Մօրս խօքը չէ թէ թրչիմ,
Կասէ չուտով տի երթաս.
Չէ նէ կեղեմ փետով մը,
Քեզ տոջմեմ ուռնաս:

Շատ կը ցաւիմ որ ձեր հետ,
Այսպէս խափել վարուին.
Եթէ կուզէք ինծի հետ,
Փախչիլ ի միասինս:

Ախբէր ինչո՞ւ տի փախչիմ,
Ետեւէս մարդ չի վաղէր.
Կովերս որո՞ւ տի ձգեմ,
Որ ուրիշ բան չի եմ սիրեր:

Ո՛վ դու աղնիւ հովուհի,
Ընդէր մերժես իմ սէր.
Քո դէմք նման է լուսնի,
Որ իմ սրտիս տիրէր:

Զի եմ խասկանար քու լեզուդ,
Ի՞նչ կուզես դու ինձմէ.
Ամէն բէնի եմ հմուտ,
Այս է դուրս իմ գլխէ:

Տուր ինձ քու ձեռքդ ու երթանք,
Դէպի անտառի խորն
Հոն գտնենք մեր ապաստան,
Նախանձի թագաւոր:

Պարոն կեցեր ի՞նչ կասեմ,
Ես իմ կովեր կարածեմ.
Գնա՛ ուրիշ մի գտնես,
Անտառն երթամ ի՞նչ անեմ:

Թո՛ղ որ գոնէ քու այտէն,
Ընդունիմ մէկ համբոյր.
Սրտիս տիրեցիր արդէն,
Անուանեմ քեզ իմ քոյր:

Ատի չ՛ղբտեմ ի՞նչ բան է,
Պէտք է իմ մօր խարցնեմ.
Անի թէ տուր որ ասէ,
Ինչ որ է քեզ նուիրեմ:

Դիտեմ մայրդ կ'արգիլէ,
Պէտք չէ որ հարցնես.
Սիրտդ իմ սրտիս փարէ,
Պատասխանը կ'առնես:

Պարոն շատ լաւ կը խօսիս,
Խասկցայ քու միտքդ.
Բայց սա փէտ որ կը տեսնես,
Կը չափեմ չորս կողմը:

ՇԻՆԱԿԱՆՔ

ԱՂԶԻԿ

Ինչ աննման առիթ մըն է,
Ձը փախցընենք ձեռքէ.
Նստինք սա հովանոյս տակը,
Պատմեմ պատահածը,
Շարաթ մըն է սրտիս մէջը,
Անտանելի կզգամ ցաւ մը.
Սրտէս կելլեն հառաչանքներ,
Ասանկ բան մ'ի՛նձ չէր պատահեր:

Ա՛խ, վա՛խ

ՏՂԱՅ

Ինչ որ կզգաս հոգդ մընէր,
Բան չէ, կանցնի, ցուրտ ես առեր.
Տաք լաթով մը սիրտդ զոցէ,
Քթէդ 'ի վեր պաղ ջուր քաչէ:
Հազալ փոնքտալ թէ որ կուգայ,
Ձի հազաս նէ կ'անցնի կ'երթայ,

Քիթդ ու բերանդ ուռնցիր է,
Սրտիդ ցաւը հարբուխէդ է:

ԱՂԶԻԿ

Իմ ցաւս այդ չէ.

Երբ քեզ տեսայ անցաւ ցաւս,
Հրճուանք մը ազդեց սիրտս.
Բայց զուն ինձմէ երբ հեռանաս,
Ցաւեր կուգայ վըրտս.
Ոչ հաց կուտեմ ոչ կը խնդամ,
Միս մինակուկ կուլամ կողբամ.
Պատճառն ի՛նչ է ես ալ չիտեմ,
Բայց լաւ գիտեմ որ հեռանդ չեմ:

Ա՛խ, վա՛խ

ՏՂԱՅ

Տո՛ւր ձեռքդ ինձի, լեզուդ հանէ,
Հանկէկ չունչ առ, չիտակ կայնէ.
Բան չէ, կ'անցնի, ցուրտ ես առեր,
Ստամոքսըդ շատ է լեցուեր,
Մեղրէն միտէն զգուշացիր,
Շարաթ մ'ամբողջ ապուր խմէ:

Քայց ասոնցմէ առաջ քեզի,
 Լուծողական դեղ մը պէտք է:

ԱՂԶԻԿ

Իմ ցաւս այդ չէ:

Երբ դուն կ'երգես հովտին մէջը,
 Սիրտըս է արձագանքը.
 Տխրութիւն մը զիս կը պատէ,
 Քու ահրդ զիս կ'սթափէ:
 Դիտուս տաք պաղ ջուր մը կ'իջնայ,
 Զիդերս բոլոր կը սարսռայ.
 Ուժէ ինկած ու անդայ,
 Ոտքս ձեռքս կը դողրկայ:
 Ա՛խ, վա՛խ:

ՏՂԱՅ

Հարցուցածիս պատասխան տուր,
 Ըսէ՛, կուգո՞յ վրադ սարսուռ,
 Աչքըդ տեղ մը կը պաղի՞ մի,
 Լալու ատենդ կը խնդա՞ս մի:
 Յանկարծ մէկը կը խածնես մի,
 Բարձր ձայնով կը պոռա՞ս մի:

Աս չէ, ան չէ, հապա ի՞նչ է,
 Աս բացէ ի բաց խենդութիւն է:

ԱՂԶԻԿ

Իմ ցաւս այդ չէ:

Դիչերները չեմ քնանար,
 Քեզ կը յիշեմ անդադար.
 Երբոր քիչ մը աչերս գոցեմ,
 Ահով վեր կը ցատկեմ:
 Սիրտս ուժգին կը բաբախէ,
 Սաստիկ կրակ մը պուխս կերէ.
 Ահ բարեկամ ըսէ ինձի,
 Այս ցաւերուս պատճառն ի՞նչ է:
 Ա՛հ վա՛ն:

ՏՂԱՅ

Թշուառական հիմայ դտայ,
 Քու ցաւդ աղէկ մը հասկցայ.
 Մի դանդաղիր քաղաք վաղէ,
 Սուֆաթօյի դեղ առ խմէ:
 Զերմդ կ'անցնի չուտ կրճնանաս,
 Մեր իշուն չափ ուժ կունենաս:

Միտքս չեկաւ երկու ժամ է,
Գուցաւ ամբան սաստիկ ջերմ է:

ԱՂԶԻԿ

Իմ ցաւս այդ չէ:

Թէեւ այդպէս ախտեր չունիմ,
Սակայն պիտի մեռնիմ:
Գերեզմանս ձեռքովդ փորէ,
Զիս մէջը տեղաւորէ:
Գթա ինծի ահ սիրելիս,
Կեանքս, դանձս, արեւս հողիս:
Թէ քեզ խնդրեմ, միշտ քեզ ողբամ,
Ախտս սէրն է, ալ լաւ կ'զգամ:
Ա՛խ, վա՛խ:

ՏՂԱՅ

Այդ քու ախտիդ խելք չը հասնիր,
Գնա հինգ ժամ լիճը մտիր:
Թէ որ ատով ալ չանցնես,
Ուզես չուզես պիտի քաշես:
Կը դարմանամ թէ ի՞նչ է սէր,
Մինչեւ հիմայ չէի լսեր:

Զգացածդ չուտով պատմէ:
Գուցէ սաստիկ կաթուած մըն է:

ԱՂԶԻԿ

Իմ ցաւս այդ չէ:

Տուր ձեռքդ ինծի, դիր սրտիս վրայ,
Տես թէ ինչպէս կը դողայ,
Միթէ քեզ ալ ատանկ չըլլամ,
Զիս տեսնես բան չեմ զգար,
Մէկդի ձգէ այդ դեղերը,
Եկուր գրկէ զիս անգամ մը:
Կանցնին ցաւերս կառողջանամ,
Ուրախ զուարթ տուն կը դառնամ:
Ա՛խ, վա՛խ:

ՏՂԱՅ

Թէ որ ատով կըռնունաւ նէ,
Այս շատ դիւրին ճանրայ մըն է:
Եկուր ամէն օր քեզ գրկեմ,
Բայց չէ կեցիր ես ի՞նչ կ'ըսեմ:
Ինքիր գլխուս բան չեմ ընէր,
Գուցէ գրկելն օգուտ չընէր:

Երթանք հարցնենք մեր բժշկին,
Միալ բան մը չընենք կրկին:

ԱՂԶԻԿ

Քահանային:

ՄՐԳԱՎԱՃԱՌ

Արթնքիր տիկին քունէդ,

Մրգավաճառն եկաւ.

Ու թօմպուլիկ զաւկըներուդ

Փայլուն ու թարմ միրգ բերաւ

Աժան աժան տամ պիտի

Որ սահառո չուտ պարպուի:

Զմիւռէն բերել տուի

Խոշոր հատիկով նուռը,

Թէ անուշ եւ թէ թթու

Որն որ կուզես զայն առ դու,

Չառնես նէ ալ մէյ մը տես,

Երթամ նէ ետ չեմ դառնար ետ:

Եաֆայէն նոր դրկեցին

Գլխուս չափ բօրթուգաւներ,

Երբ մէկ հատ մը կեղուեցի

Բերնիս ջուրերն կը վազէր,

Եթէ կուզես մէկ հատ առ

Բայց բոլորէն վար չեմ տար:

Անմահական հոտ բուրէ

Խնձորն Ամասիայի,

Որ աղէկ մեղէ կըլլայ

Անուշիկ մաստիքայի,

Թէ օղի չես գործածեր

Մաղմաղի մէջ եփէ կեր:

Հապա այս մեծ սնրկեւիլ

Որուն նման տեղ մը չկայ,

Թէ ինծի չես հաւատար

Ելիր մէյլախօշ դնայ.

Չես երթար նէ ասկէց առ

Խաթըր խութըր խած տէ կեր:

Մոռցայ կարազի նման տանձս

Որ կ'արժէ բոլոր դանձս.

Հատ մը առ կեր լաւ մը փորձէ

Թէ ակռաներդ կարծր է,

Չառնես նէ ալ մէյ մը տես

Երթամ նէ չեմ դառնար ես:

Հոգիս բերանս եկաւ

Մինչեւ որ դտայ այս նուշ.

Կոտրէ կեր չաթըր չութըր

Երակներդ կաթ լեցուր

Չառնես նէ ալ մէյ մը տես

Երթամ նէ չեմ դառնար ես:

Այսօր ծառէն առի վար

Այս ընկուզ կարծր ու թարմ

Որ պիտտակի պէս լեցուն

Եւ նուշէն վար չի մնար

Չառնես նէ ալ մէյ մը տես

Երթամ նէ չեմ դառնար ես:

Դեռ ո՞ր մէկ միրգերս գովեմ

Թուխ կաղինս թէ չամիչս,

Թէ Պուրսայի շագանակս

Կամ Շամէն բերած արմաւս.

Ամենքն ալ անուշ ու թարմ

Ուտես նէ դու կառնես համ:

Թէ քու սւղած միրգերդ

Սակառիս մէջ չունիմ ես,

Այսօրուքնէ ապսպրէ

Վաղն առտու կը բերեմ քեզ

Ամենքն ալ անուշ ու թարմ

Ուտես նէ դու կառնես համ:

Տես կշառքս ալ ինձ նման

Մազի չափ ծուռ մուռ չունի

Մանաւանդ տրամներս

Որ ցորեն մը պակաս չունի

Աժան աժան տամ պիտի

Որ սակառս չուտ պարպուի:

Իսկ թէ առնելու միտք չունիս

Մեղք եմ մի վար դներ զիս

Կանուխկէկ երթամ գործիս
Հաց ճարեմ իմ տուտուխ,
Զի թէ պարապ տուն դառնամ
Հէմ ծեծ հէմ զուրսը կը մնամ:

Ա. ՌՇՏՈՒՆԻ

ՊԱՐ ԱՒԱԶԱԿՍ

Վառեց երկինք իւր մոմերն,
Աւազակաց համար:

Թրալլալլա (շրէջ):

Սահի գուարթ թող գիշերն,

Մեր պալատն է անտառ:

Թրալլալլա (շրէջ):

Երգեն հողմունք փոթորիկը,

Աւազակաց համար:

Թրալլալլա (շրէջ):

Գինևով լեցուին մեր փորիկը,

Եկէք ծն դուք ի պար:

Թրալլալլա (շրէջ):

ՀՈԳՍ ԶԷ

Կըսեն թէ աղջիկ մը

Սիրուն ցուցունողը զարդերն են,

Թէ եւ ըլլայ տղեղ,

Չունենայ սիրտ անմեղ:

Կը սիրեն

Թող երթան սիրեն,

Քծնին ու շոյեն.

Իմ ուզածս այդ չէ:

Բայց հոգս չէ հոգս չէ,

Թէ աշխարհք ինչ կըսէ:

Կըսեն թէ աղջիկ մը

Ամուսնացնողը օժիտն է,

Թէ եւ ըլլայ անբան՝

Կամ լուռ մունջ սպասանան,

Ան կ'առնեն,

Թող երթան առնեն

Առածնին մարսեն,

Իմ ուզածս այդ չէ:

Բայց հոգս չէ հոգս չէ,

Թէ աշխարհք ինչ կըսէ:

Կըսեն թէ աղջիկ մը
Փայլուն ցուցընողը պարերն են,
Թեթեւօրիկ տղայք՝
Զայս փնտռեն մինակ,

Որ պարեն,
Թող երթան պարեն՝
Կօշիկնին մաշեն.

Իմ ուզածս այդ չէ,
Բայց հոգս չէ հոգս չէ.
Թէ աշխարհ ինչ կըսէ:

Պէտք է որ աղջիկ մը
Սիրէ պարզութիւնը պատիւը,
Զի տայ սիրտ անմտին,
Մարգարիտը խողին.
Բերանը.

Թող երթայ սիրէ,
Սիրածը պաշտէ.

Իմ ուզածս այդ է.
Բայց հոգս չէ հոգս չէ՝
Թէ աշխարհք ինչ կըսէ:

ՔԱՏՐԻԼ

Ա. ԶԵԻ

ՁԵՌՔ ՁԵՌՔԻ

Ղուք մէջէն ետքովէն,
Անցնինք զիմաց փոխենք տեղ.
Նոյն ձեւով տեղերնիս,
Դառնանք միասեղ:

Ալեծածան մէկ մ'առաջ,
Մէկ մ'ալ ետեւ քայլ փոխենք.
Ապա տանք աջ ի յաջ,
Կլոր մը ճեմենք:

Օն ձեռք ձեռքի բարեկամք,
Ընկեր, թեւ տուր շուրջ դառնանք,
Արդ կրկին մեր նախնի
Ընկերին երթանք:

Հապա ոստոստենք զիրկ զրկի,
Երթանք անդին պարելով,
Ետ դառնանք նոյն ոտքով,
Կայնինք քովէ քով:

Բ. Ձեռ

Մէկ մը առաջ երկուքնիս,
Մէկ մ'ալ դառնանք տեղերնիս.
Իսկ այս անգամ դուն առդին,
Ես զիմաց անցնիմ:

Մէկ մը ալ երթանք հիմակ,
Մէկ մ'ալ ետքը դէպ ի ձախ,

Ասկէ մեր տեղն ընթանանք,
Չուարթ կայթենք եւ ուրախ:

Ալեծածան մէկ մ'առաջ,
Մէկ մ'ալ ետեւ քայլ փոխենք.
Հիմա ալ տանք աջ ի յաջ,
Կլոր մը ճեմենք:

Չորսս ալ արդ առաջ խաղանք,
Կրկին տեղերնիս դառնանք.
Յետոյ փոխն ի փոխ անցնինք,
Դիմացը կայնինք:

Գ. Ձեռ

Քալենք հիմա դէմ դէմի,
Հապա բռնենք թեւ թեւի.
Յետոյ մէկ մ'առդին դառնանք,
Մէկ մըն ալ անդին:

Մէկ մը յառաջ դէմ գէմի,
Պարենք երկուքս ու դառնանք.
Մէկ մ'ալ պարենք նոյն ձեւով,
Երթանք ընկերնուս քով:

Կաղմենք չլիթայ չորսերնիս,
Մէկ հոս մէկ հոն ծածանինք,
Ապա ամենայն ընկեր,
Դիմացի կողմն անցնինք:

Չորսս ալ արդ առաջ խաղանք,
Կրկին տեղերնիս դառնանք,
Յետոյ փոխն ի փոխն անցնինք,
Դիմացը կայնինք:

Դ. ՁԵԻ

Դէպ ի առաջ քով քովի,
Հիմակ երթանք դառնանք մերովի,
Յետոյ մէկ մ'ալ հոն անցնինք,
Դուն հոն ես հոս զատուինք:

Արդ ես մինակ վազեմ ճեմեմ,
Մէկ ոտք մը հոս մէկ հոն նետեմ,
Կայթեմ ոտանում զերթ մ'ուրախ,
Ըլլայ հանդէս ուրախ:

Արդ նոյն քայլով յիս եկէք,
Երեքդ մէյ մ'եռեւ զացէք,
Կրկին ամենդ դէպ ինծի,
Յետոյ նոյնպէս դէպ ետի:

Չորսս կէս կլոր արդ դառնանք,
Յետոյ քիչ մը հեռանանք,
Ետքն ալ ասկէ հոն անցնինք,
Մեր բուն տեղիկը կայնինք:

Ե. ՁԵԻ

Հիմակ առաջ քով քովի,
Երթանք դառնանք մերովի,
Յետոյ մէկ մ'ալ հոն անցնինք,
Հոն հոս բաժնուինք:

Ընկերք իրար քալեցէք,
Հոս եկէք մէյ մը դարձէք,
Մենք ալ ընկեր ընդ ընկեր,
Յետոյ օտարն երթայ ետ:

Ալեծածան մէկ մ'առաջ,
Մէկ մ'ալ ետեւ քայլ փոխենք,
Հիմա ալ տանք աջ ի յաջ,
Կլոր մը ճեմենք:

Չորսս ալ արդ առաջ խաղանք,
Կրկին տեղերնիս դառնանք,
Յետոյ փոխն ի փոխ անցնինք,
Դիմացը կայնինք:

2. ԶԵՒ

Անցնինք երթանք չիտակ առաջ ամենքնիս,
Դառնանք դիմենք այր եւ ընկեր տեղերնիս,
Թեւ թեւ դէմ դէմ երկանաքար դարձնենք,
Փոխենք ձեռքեր գէպ ի այս կողմ ալ չըջնենք:

Զեռք ձեռքի տանք ընկեր թեւ տուր չուրջ
դառնանք,

Հապա ոստոսանք գիրկ գրկի հոն անցնինք,
Անկէ դարձեալ մեր ընկերին քովն երթանք,
Յետոյ նոյն ոտքով պարելով ետ քաշուինք:

Գ. ԶԱՓՐԱՍՏՃԵԱՆ

ՀԻՆ ԳԷՇ ԱՏԵՆ

Որչափ մարդիկ ափսոս
Երբոր զիրար տեսնեն,
Բարեւ կուտան սիրով
Ինչ կայ չկայ կըսեն,

Վայ, գէշ ատեն հա, հա, հա

Անչա՛հ բան հա, հա, հա

Գէշ ատեն

Իրաւ շատ անպիտան

Մեր անջիկներն ըսես

Մօտայի խենդեր են,

Ֆիստան ճանֆէս բարէս

Շինեօ բուքլէ կուզեն:

Վայ, գէշ

Քուռչի մը կտորին

Հազարաւոր ֆրանք,

Կուտան ու կը հազնին:

Եւ կընեն շատ յարգ

Վայ, գէշ

Զուկին եւելցուկէն

Քիչ մը ալիւք կառնեն,

Աղւորնալու համար

Երեսնին կը քսեն:

Վայ, գէշ

Որն իր էրկանը

Կը պօռայ կսպառնայ,

Ուրիշ մ'ալ անդին

Նոր էրիկ Կը գտնայ

Վայ, գէշ

Սա պառաւ կնիկներ
Բաներնին են թողեր,
Հոս հոն կը վազվառն
Որ կաթնապուր եփեն:
Վայ, գէշ

Երիտասարդները
Թէ հաշուի տակ առնես,
Աղջկանց ինչ որ ըսես
Նոյնը պիտի գտնես:
Վայ, գէշ

Գօմէսիօն խանէն
Շատ աշկերտներ ելան,
Տուն ու խանութ ծախած
Բուրտ ու բարուճ փախան:
Վայ, գէշ

Շատ մը անկուտիներ
Բանի գործի տէր չեն
Կարգուելու կեցին
Դրախօմա կուղեն:
Վայ, գէշ

Դրախօմայով
Աղջիկ կը փնտռեն,
Նայիս քիչ ատենէն
Տունէն կը վռնտեն:
Վայ, գէշ

Շատ մ'ալ զէվզէկներ
Գաղղիներէն են սորվեր,
Պօմուռ, պիէն, մատամ
Ուրիշ բան չեն գիտեր:
Վայ, գէշ

Յ. ԱՃԻՄՅԱՆ

ՊԱՐԵՐԳ ԲՈՂՈՆԻԱԿԱՆ

Օրիորդ

Ունինք բոժոժ փոքրիկ,
Հնչեն, ձայնն քաղցրիկ:
Սովաւ որսանք զմարդիկ,
Այրենք իրենց սրտիկ,
Իրենց սրտիկ:

Բոլոնիական այս հանդէս,
Յաջող խաղ մ'է եւ շահ մեզ,
Թող զան սիրողք ասպարէզ:
Փեթտենք սոթտենք հաւու պէս,
Տգեղն, հարուստ միապէս,
Գոչեմք, կեցցէ Բոլոնիական հանդէս,
Որ տայ ոսկի մեզ:

Ժամադիր եւ սիրողք,
Յուսատու կրեն դողք:

Սէր ի սիրտ խմբովին,
Հոս դիմեն խնդազին:

Պարգեւօք թանկագին,
Որսան սէր գեղեցկին:
Բայց յետոյ ձեռնունայն
Առանձին տուն դառնան:

Երիտասարդ

Ունինք ոսկի փայլուն,
Հնչեն ձայնեն քաղցրիկ:
Սովաւ որսանք զաղջկունս,
Եւ զկանայս ի մեր կոյս:
Ի մեր կոյս:

Խմբակն

Բոլոնիական այս հանդէս,
Յաջող խաղ մ'է եւ շահ մեզ,
Թող զան պարողք ասպարէզ:
Փեթտենք սոթտենք հաւու պէս,
Տգեղն, հարուստ միապէս,
Գոչեմք, կեցցէ Բոլոնիական հանդէս,
Որ ետ առիթ մեզ:

(Բանահ)

Երիտասարդ

Հաւատարիմ տարիաւորք,
Չափազանց կրեն դողք:
Սէր ի սիրտ խմբովին,
Հոս դիմեն խնդազին:
Յուսալով թէ միոյն,
Արժանանան սիրոյն:
Բայց յետոյ կուրութեան,
Հան զկորուստն ընդունայն:

Ամենք

Կը չոյենք, կը գգունք,
Ամենքն ալ կը խաբենք:

Կը պագնենք, կը գրկենք,
Խելքերնին թոցունենք:

Թոցունենք:

Բոլորնիական այս հանդէս, եւլն:

(Բանաս)

Ամենք

Ամառնային այս զրօսանք,
Սիրոյ գողին է պատուիրակ.
Թէ մթին մէջ ունի աչք, աչք
Անշուշտ ձգէ որսն իւր ճանկ:
Փայլուն դէմքէն խափուելով,
Յայտնէ իրեն սէր գորով.
Արշալուսոյն երբ տեսնայ,

Օրիորդ

Պառաւ կին մը գտնայ,

Երթաւսարդ

Ծերուկ մարդ մը կը գտնայ:

(Վալս)

Ինչ ծաղրելի առուտուր,
Օրուան մը մէջ սէր առ տուր:

Լաթի նման գործածէ,
Քսէ գետինն ու հինցուր:
Հագիր թոթիլէ մաշեցուր:
Բոլորնիական այս հանդէս, եւլն:

(Բանաս)

Խենդ են կանայք հաւասար,
Երբ ըսածնուս չեն հաւտար.
Տգեղներէն աւելի,
Գեղեցիկ մը չեն գտնար:
Անոնց գոյնն է բնական,
Բայց անոնք ալ հպարտ կրլան,
Ալ աղէկ է որ սիրենք,
Կանանց պատկերը միայն:

(Վալս)

Ինչ ծաղրելի առուտուր,
Օրուան մը մէջ սէր առ տուր:
Կոչիլ նման գործածէ,
Քսէ գետինն ու հինցուր:
Բոլորնիական այս հանդէս, եւլն:

(Բանաս, Բժշկա)

ԱՆԽԵԼՔ ՇՈՒՆ

Ճշմարիտը ան պարոններ,
Գիշեր ցորէկ քունս եմ ծախեր.
Ինծի յարմար կին մը կ'ուզեմ,
Կը փնտռեմ ու չեմ գտներ:
Տարի մ'է որ դուռ չը թողի,
Հարուստ աղքատ ամեն դարկի.
Ո՛ր աղջկան որ հաւնեցայ,
Մէկէն բերնիս չափը առի.

«Անխելք շունը անամօրէն
Մաս կը յուսայ կարկանդակէն»:

Թէ որ տարիքս է պատճառը,
Նոր պիտի կոխեմ վաթսուներ.
Ի՞նչ անխելք են սա աղջիկներ,
Որ չեն ճանչնար եփուն մարդը.

Աս տարիքն է որ էրիկներ,
Լաւ կը ճանչնան կնկան յարգը,
Շատ կը սիրեն, միշտ կը սիրեն,
Բայց կիները տես ինչ կ'ըսեն.

«Անխելք շունը անամօրէն, եւլն.

Յոյսս կտրած, ճարըս հատած,
Կարգուելէն ալ վազ անցած,
Երբ յուսահատ տուն դառնայի,
Կը մօտենայ մէկը ինծի.

«Եղբայր, կըսէ, ի՞նչ ես եղեր,
Պէտք է պատմես ցաւդ ինծի.
Ահ, բարեկամ, թող դիս կըսեմ,
Յաւս մեծ է, ի՞նչպէս պատմեմ.

Աղջիկները ինձ չեն հաւնիր,
Կ'ըսեն՝ ծերերը չեն սիրուիր»:

Աս որ լսեց բարեկամս,
Քիչ մը խնդաց, բռնեց ձեռքս.
Ըսաւ, «այս շատ դիւրին բան է,
Բայց լաւ բռնէ սա խրատս.

Արդի տղայք ինչ որ կ'ընեն,
Նոյնը դուն ալ ըրէ մէկէն.
Կը յաջողիս կը կարգուիս,
Դա խօսքէն ալ շուտ կ'ազատիս.

«Անխելք շունը, եւլն»

Օր մը ելայ Մահմուտ բաշա,
Խաթ մը լաթով ես ձօլլինա.

Ելայ գացի աղջիկ-տեսի ,

Այ փ վ չի տար աղջիկ ինծի .

Բայց բանթալօնս անշափ նեղ էր ,

Որ յատակը կը պատռուէր .

Աս ձայնին վրայ մայրը եկաւ ,

Ականջս ի վար սա խօսքն ըսաւ .

«Անխելք շուշը անմորէն, եւհն :

Ուզեցի որ դէմքս ալ փոխեմ ,

Կարմիր ձերմակ լաւ մը ծեփեմ .

Լայն բանթալօնս մեծկակ բալթօն

Հագնիմ երթամ աղջիկ առնեմ :

Բայց ներկն անշափ քսեր եմ որ ,

Աղտոտեցի լաթերս բոլոր .

Աղջիկները զայս կը տեսնան ,

Կը փափան, կ'ըսեն ինդան .

«Անխելք շուշը, եւհն :

Կը բարկանամ թէ պար չիտեմ ,

Մերթօ, հօրս միայն գիտեմ .

Կէս ոսկիով քատրիլ բօլքա ,

Արդեօք սովորիմ Զափրաստճեանէն .

Չորս ամիսէն կը յաջողիմ ,

Սօթիս Լանսիէ կը սորվիմ .

Կ'երթամ գրկել աղջիկները ,

Նորէն կ'առնեմ բերնիս չափը .

«Անխելք շուշը, եւհն :

Թեթեւ, հաւկիթ ըլլալ կ'ուզեմ ,

Որ աղջկանց աչքը մտնեմ .

Բառտօն, մէռսի, պօստօռ, մամզէլ ,

Քիչ մ'ալ մանի, հանրիս կաղէլ .

Չորս հինգ օրուան մէջ կը սովորիմ ,

Որ սուարէները գտնուիմ ,

Թշուառական բաղդս գէշ է ,

Ամեն աղջիկ միշտ սա կ'ըսէ ,

«Անխելք շուշը, եւհն :

Ես վաղ անցայ կարգուելէն ,

Բերանս երեցաւ կնիկներէն ,

Ինչ որ ըրի չի յաջողեցաւ ,

Ստակ տալով բանս բուսաւ .

Հիմա ձեզի կը խրատեմ ,

Քանզի ձեռնէ փորձառու եմ .

Թէ որ կնիկ առնել կ'ուզէք ,

Սա խրատիս լաւ ուշ ղրէք ,

Հասակ պղտիկ,
 Ունի՞ք հատիկ,
 Կարգուեցէ՞ք,
 Կուտան կնիկ:

Ս. ՊԵՆԿԵԱՆ

ԱՆՈՒՇԻԿ

(ՕՂԻ)

Ի՞նչ լեզուներ թափեմ առջիդ,
 Ի՞նչ շարգիներ կանչեմ բաժկիդ.
 Որ անուշիկ համով հոտով,
 Լեզուիս վրայ վազես շուտով:

Ահ, անուշիկ ես օղի,
 Քան զամեն բան սիրելի:

Ահ, երբ զքեզ դէմս դնեմ,

Դեռ չի խմած հոգի կ'առնեմ.

Կենդանութեան աստուածունի

Մի ես օղիդ իմ պաշտելի:

Ահ, սէր իմ, սէր իմ օղի,

Կենդանութիւն իմ օղի:

Ի՞նչ աղւոր է տեսքդ չքեղ,

Գոգցես արեւ մ'ես լուսազեղ.

Որ կը ծագես տիւ եւ գիշեր,

Եւ փարատես սրտիս մութեր:

Ո'հ, այգաբերդ իմ օղի,

Եմ քոյ աւուրդ ծարաւի:

Երբ յիմ սեղան չ'գառ մէկ օր,

Այխարհ խաւար դառնայ բոլոր.

Պատառ մի հաց անգամ չերթար,

Ոչ կերակուր բերանս ի վար:

Ահ, սէր իմ, սէր իմ օղի,

Կենդանութիւն իմ օղի:

Ի՞նչ մեծ փառք է, բայց գիտցողին,

Երբոր օղին կ'առնէ առջին.

Բալթօ, զլիսարկ մէկ դի նետած,

Շիշը անկէ բերնին դիմաց:

Կեցցէ կեցցէ իմա օղի,
Հոգւոյս դաշնակ կենդանի:

Աշխարհիս մէջ ես ի՞նչ ունիմ,
Ոչ հայր, ոչ մայր, ոչ մտերիմ,
Ծնայ՝ կ'ապրիմ, տեսայ օղին.
Այս է վերջին ձայն գինովին:

Եկուր քաղցրիկ իմ օղիս,
Մէկ մ'ալ դնեմ քեզ բերնիս:

Տա՛ր երկինք որ չի հասնէիր,
Գինով տոհմիս փառք պահէիր.
Ո՛հ ո՛ւր կերթայ իմ վերջն յայնժամ:
Երբ քո աղբիւր ցամքած տեսնամ:
Ա՛հ սիրուն օղիս,
Ի՞նչ ձիւն տամ գլխիս:

Հոգս, ահա տարիքս յիսուն,
Գիչ մը ետքը ալ չեմ կայուն.
Փառք մեր օրին, գտանք օղին,
Վայ բնառող, չը գտնողին:

Ե՛կ օղիս, օղիս,
Խմեմ սիրելիս:

Թող գերեզման իջնեմ շիտակ,
Երբ քեզ տեսնեմ պակսած վտակ:
Արեւ՝ լուսին, բոլոր աշխարհ,
Ձեռն օղիիս իմ հաւասար:

Ո՛հ, կենսատու իմ օղին,
Ապրէ՛ մինչ ց'օրն իմ վերջին:

Ո՛վ Բաքոս, քեզ հոգիս մատաղ,
Երբ որ մեռնիմ տուր ինձ խաղաղ.
Օղւոյ տակառ մ'ի գերեզման,
Ծածկիլ քնով հոն յաւիտեան:

Յայնժամ հոտովն օղիիս,
Չուարթանայ թող հոգիս:

ԳԻՆԵՄՈՒ ՄՍԼ

Երբոր մեռնիմ ես ո՛վ ընկերք.
Հարիւր գինով խօսք տուին որ՝
Լի բաժակներ ամենուն ձեռք,
Գան ու պարեն չիրմիս բոլոր:

Եւ առ 'ի դոհ մեծ քաւութեան՝
Հոգւոյս հանգիստ պաղատելով՝
Պիտի ցօղեն իմ գերեզմանս,
Հարիւր պուգալ գինիներով:

ԵՐԳ ՍԱՏԱՆԻ

Մենք ունինք պէխեր մօրուք սոսկալի,
Մենք ունինք եղջիւր պոչիկ սատանի.
Ուր երթանք չար մարդը մեզ նմանի,
Եկէք միաբան, խնդանք մէկ բերան:

Դուք անպիտան քաջեր եւ դու ստաանայ,
Ձեզ թուք ու մուր վայել եւ ծեծ անխնայ.

Կորիք, թէ չէ՝ պօչերնիդ հոս կը մնայ,
Եկէք միաբան խնդանք մէկ բերան:

Եւ դու կապկածեւ նայուածքդ ծիծաղի,
Քալուածքդ շարժուածքդ նման թօսպաղի.
Ծեծ մը չի կերած շուտով դուրս փախիր,
Տանք մենք թեւ թեւի խնդանք մէկ բերան:

Ականջները երկայն խելքը շատ կարճ է,
Ափրիկէի մէջ աւիկայ արջ է,
Ելլէ խաղայ նէ մեր ֆինօէն վար չէ,
Եկէք բարձրաձայն խնդանք մէկ բերան:

Կուկիկուլիկ պօռայ անի խոռոզ է,
Ձեռքերը մէջքը ան ալ սողոզ է,
Հպարտ հոգին սիրտը գոռոզ է,
Եկէք ասոր վրայ խնդանք մէկ բերան:

Բաժակ ձեռքերնիս իրար զարնուի,
Բերաննիս դնենք թող վար պարպուի.
Անուշ մը հասուր Դո՛ւք ըլլուի,
Բանանք բերաննիս խնդանք մէկ բերան:

Այս տեղս հինգ մարդ չորս հատ ալ աղջիկ,
Սատանի նման երկուք ալ մանչիկ,

Դուռն ամուր գոցեմ չըլլայ որ փախչիք,
Հան հան պօռալով խնդանք մէկ բերան:

ՓՇԻ ՓՇԻ

Ի՞նչ փորձանք եկաւ իմ գլխուս,
Պատմեմ բոլոր բարեկամներուս.

Ազգականիս մէկուն հարսնիքին
Զիս ալ բռնի հարսնիք տարին:

Ո՛հ բնաւ այն տեղ
Զիս չ'պատուեցին.

Բարկութիւնը զիս պատեց,
Հարբուիմ ալ կուրծքս փակեց:

Ո՛հ իմ վիճակս հոս խիստ գեչցաւ,
Բթիս ծակերն թխմուեցաւ.

Արցունքով աչքերս լեցուեցաւ,
Քաղցրիկ ձայնիկս մարեցաւ:

Հրաւիրեալները
Երգելս կ'ուզեն.

Բայց ձայնս խիստ մարած է,
Զէն չունի երգէ՛ կըսեն:

Բայց երբոր ես երգել սկսայ,
Խնդացին վրաս նախ հարսն ու փեսայ,
Զայնդ շատ պաղ է. ա՛լ լու՛ է ըսին,
Թէ ոչ քուններնիս հիմա պիտի դայ:

Ամթէս խիպէս,

Դետնին տակն անցայ.

Ոտքս ձեռքս կը դողայ,

Ըսին գոնէ ել խաղայ:

Սրտադողն ա՛լ չորս դիւ պատած,

Դողդղալով ելայ դառնալ վալձ.

Հինգ վեց ոտք հազիւ թէ առած,

Ոտքս սահեցաւ, ինկայ ես յանկարծ.

Դետնէն ցատկեցի,

Ո՛հ կրակ կտրած,

Միտքս զրի թէ մեռնիմ,

Ա՛հն բանի չը նետուիմ:

ՔԹԵՆ ԴԺԳՈՆ ՄԱՐԴ ՄԸ

Գետինն անցնի սա ձմեռուան,
Հագն ու հարբուխն եւ ամէն բան.
Որ խեղճ մարմնոյս եկան փական,
Զիս դարձուցին ապուշ անբան:
Քիթս ու բերանս ալ ուռեցաւ,
Բռնքտալէն բանըս բուսաւ.
Միշտ կը հաղամ, միշտ կը խնջեմ,
Նտին չեկաւ, խերն անխժեմ:
Դեղ մը ըսէք, երթամ ընեմ,
Ամիսն անցաւ շատ կ'աղաչեմ.
Քիթախոտը կամ չաքարը,
Օգուտ չունին, աղէկ գիտեմ:

Սիրուհւոյս ալ աչքէն ելայ,
Նրբ քովն երթամ, կ'ըսէ, «գնահ»,
Զիս ալ հետըդ կը պըլշկես,
Զիս պագնելըդ յայտնի կ'ըլլայ»:
Խեղճ ու կրակ տուն կը դառնամ,
Լըռիկ անկողին կը մտնամ,
Բայց հարբուխըս անչափ կատուեր
Որ քիթս մտեր ու դուրս չեներ:

Դեղ մը ըսէք, երթամ ընեմ,
Ահ, պարոններ, շատ կ'աղաչեմ,
Քէհրիպարն ու նէօպէթ-չէքէրն,
Օգուտ չունին, աղէկ գիտեմ:

Քաղցրիկ ձայնիկս ալ մարեցաւ,
Զռնչական բան մը եղաւ.
Նրդ երգելու կամչնամ կոր:
Կըսեն էշը կը զոայ կոր:
Շատ աղջիկներ առաջ ինձի,
Կանչել տային շարգի մանի.
Հիմա երբոր բերանս բանամ,
Նրկու բառին կը բռնգտամ:
Դեղ մը ըսէք, երթամ ընեմ,
Խաթուն տիկնայք շատ կ'աղաչեմ.
Օխլամուրը ու տաք ջուրը,
Օգուտ չունին աղէկ գիտեմ:

Մէյ մը տաքէն, մէյ մը պաղէն,
Կուգայ այս գէշ ատուր կըսեն.
Բայց ես կ'ըսեմ որ այս ցաւուն,
Բուն պատճառն է դօգօզութիւն:
Ալ աղէկ է որ չըռնտնամ,

Մինչեւ մեռնիմ այսպէս մնամ.
 Երբ պարտատէրս ստակ ուզէ,
 Երեսն ի վեր թքնեմ բռնգտամ
 Դեղ չեմ ուզեր, ցաւէս գոհ եմ,
 Բարեկամներէս չնորակալ եմ,
 Գինի, օղին եւ սիկառը,
 Երթամ տնկեմ, ծխեմ, թքնեմ:
 Գ. Հ. ՌՇՏՈՒՆԻ

ԶԻՆՈՒՈՐԻՆ ԿՈՐՈՒՍՏԸ

Այս ինչ կորուստ ինչ մեծ ցաւ,
 Բանթալոնիս կոճակը,
 Կոճկեխիքէն բրթեցաւ,
 Գնաց մտաւ ո՞ր ծակը:

Ահ, կ'աղաչեմ պարոններ,
 Թէ որ տեսաք նէ տեղ մը,
 Իմացուցէք ո՞ր ծակն է,
 Երթամ շանեմ զայն չուտ մը:

Ոչ պզտիկ էր ոչ մեծ էր,
 Չափաւոր ալ չէր ըսուեր,
 Ինչ գոյն ըլլալն ալ մոռցայ,
 Կարմիր էր թէ սեւի վրայ:
 Ահ մի՛ խնդաք պարոններ,
 Այս կորուստս քիչ բան չէ,
 Յիսնապետս իմանայ նէ,
 Վերջը բանիկս բուսած է:
 Գտէք, գտէք,
 Կոճակս գտէք:

Միտքս կուգայ թէ վրբան,
 Թռչուն մը կար խոշորկէկ.
 Եւ կորուսեալ այն կորճան,
 Գամուած էր հոս ամուրկէկ:

Ահ մի՛ խնդաք պարոններ, եւհն:
 Խանութները չեն ծախեր,
 Ֆապրիդան ալ չեմ գիտեր,
 Շունչանորդի կոճակիս
 Ծառն ու արմատն է չորցեր:
 Ահ մի՛ խնդաք, եւհն:

Զինափորձին ատենը,
 Կը դիտեն մեր չորս կողմը,

Ուտքէս բռնէ մինչեւ վեր,
Կը խառնեն տեղ չեն ձգեր:

Ահ մի՛ խնդաք, եւհն:

Կուտան ձեռքս հրացան,
Կըսեն, «չալկէ՛ ուսիդ վրայ»,
Ի՞նչպէս կայնիմ, զուք ըսէք,
Բանթալոնս վար կիշնայ:

Ահ մի՛ խնդաք, եւհն:

Բարեկամացո հանդպիմ նէ,
Հարկաւ պիտի բարեւ տան,
Ձեռքս հոսկէ պակաս չէ,
Պիտի տեսնեն ու խնդան:

Ահ մի՛ խնդաք, եւհն:

Աղջկանց ալ բան մը պէտք է,
Երբոր տեսնեն կը խնդան,
Ճամբաս հատաւ փոխելով,
Թռչելու է պալոնով:

Ահ մի՛ խնդաք, եւհն:

Պառաւ կանանց բերանն ալ,
Կրնաս գոցել նէ գոցէ,

Անանկ բաներ կը մաղեն,
Որ կոծակս բամբասեն:

Ահ մի՛ խնդաք, եւհն:

Սիրուհիս ալ Աստուած տայ,
Աս կորուստս չ'իմանայ,
Քանզի գիտեմ վախկոտ է,
Պղտիկ բանէ մը դող ելլայ:
Ահ մի՛ խնդաք, եւհն:

Կեցէք միտքս բան մ'եկաւ,
Վազեմ երթամ ճար չի կայ,
Տիօթէնը ուր որ է,
Գուցէ կոծակս այն զտնայ:

Ահ կ'աղաչեմ պարոններ,
Չլլայ երբէք զիս ծաղրէք,
Օր կըլլայ որ փրցունէք,
Դուք ալ կոծակի տէր էք:

ՆՈՅՆ

ՎԵՐՋԻՆ ՎԱՐԴ

Վերջին վարդ, վերջին վարդ,
Սիրականիս վերջին զարդ
Նա քեզ հանեց իւր կրծից
Ինձ պարզեւեց, վերջին վարդ:

Մանկութեան ոսկի ժամերն
Անցել են անդառնալի
Կորած սիրոյս յիշատակ
Դու ես միայն վերջին վարդ:

Գարնան օրեր անցել են
Տօթ ամառն է ինձ էրում
Միշտ սպասում եմ քու տեսքին
Դուն ամառուայ վերջին վարդ,

Երջանիկ կեանքիս օրերը
Ցաւ են տառիլ տառջիս
Ուրիշ օրեր, ուրիշ կեանք
Միտքըս բերիւր, վերջին վարդ,

Շատ չի տեւել, կը բացուի
Առաջիս սեւ դերեզման
էս աշխարհից միայն քեզ
Հետս կ'առնւամ, վերջին վարդ:

Գ. ԿՐԱՆՔԱՄԲՈՒԼԻ

Կրանքամբուլին այն օղին է,
Որ Գերմանիայէն կ'ելլէ.
Ու այդ յինող քաջ վարպետն ալ
Գինովաց բարեխօսն է:
Ոհ իմպարտքս է որ այն սուրբին
Կանդեղ վառեմ Կրանքամ

Թէ մէկ վարպետ նկարիչ մը,
Դէմքըս գծագրել ուղէ.
Կամ հարցնէ, ի՞նչ ձեւ կուզեմ,
Կ'ըսեմ սա դէրքս աղէկ է.
Մէկ ձեռքս կալօն գինեպանին
Սըրտիս վրայ Կրանքամբուլին:

Թէ որ ելլեն զիս կարգելու,
Աղւոր աղջիկ մը տալու.
Պէտք է կ'ըսեմ չուկայ երթայ,
Իրեն հացը ճարելու:

Կինս աշխատի ու տայ ինձի,
Որ ես կըլլեմ Կրանքամբուլի:

Թէ գօլէրան նորէն մեզ գայ,
Զըլայ երբէք սարսափինք.
Բժիշկները բան չեն գիտեր,
Մենք մեր ձեռքով կ'աղատինք.

Պատիւ չընենք դեղագործին,
Խմենք չիենք Կրանքամբուլին:

Թէ սա պառաւ կնիկները,
Ելլեն աղջիկ կարգելու.
Դրախօմայի սիրոյն համար,
Խեղճ աղաքներն երելու.

Անանկներուն երած սրտին,
Էլփաղէն է Կրանքամբուլին:

Թէ թաղական ժողովին մէջ,
Գործ տեսնող մէկը չի կայ.
Քուէն ելլաք ինծի տաք նէ,
Ամէն բան կարգի մտնայ:

Խնդիրները շուտ կը հատնին,
Քանի նետեմ Կրանքամբուլին:

Երկու խօսք ալ ունիմ ձեզի,
Վերջին փափաքս մի՛ մերժէք,
Ինձ պէս գինով շատ չէք դաներ,
Դամբանիս վրայ գրեցէք,

«Աստ կը հանգչի» Գ. Ռ. Նաունին,
Որ շատ գովեց Կրանքամբուլին:

Պ Ա Ր
Վ Ե Ն Ե Տ Կ Ե Ա Ն

Պարն ամբողջ

Երջանկութեան այս ապարէզ,
Զոր ետ աստղիկն այսօր առ մեզ.
Եկէք եղբարք պար եւ զիշեր,
Մեր ցանկութեան են քաջալեր.

Մեծ ճայնով

Բաղխեն սրտեր եւ հուր ցայտեն,
Աչք սիրավառ խնդրեն զսէր.
Թեւ ընկեցէք պարել մինչ ցայդ,
Փոյթ ստէպէ մեզ այս զիշեր:

Ընդ պարս արանց երգեն աղջկունք

Հրճուինք աղջկունք, օրս այս հրճուինք,
Երգօք պարօք խռնինք.
Մեր վենետիկեան բարեկենդան,
Տօնեմք ի խնթ մինչեւ երկիրնք:
Կապոյտ պայծառ խրկէ լուսին,

Որ հեշտ աչօք սիրուհեացս,
Դիպէ սիրոյ բաղդին:

Ընդ պարս աղջկունք երգէն արք
Թրանլարանլա, թրանլարանլա եւայլն:

Աղջկունք

Ձը վհատինք ուրախ ըլլանք,
Մեզ սիրողներ շատ կը գտնանք.
Ու փոխադարձ սէր յայտնելով,
Քիչ ատենէն կ'ամուսնանանք.

Արք ի պատասխան

Եկէք ընտրենք մեր սիրածը,
Ու զայն զրկած տամք համբոյր մը,
Որոյ համար հոս եկած եմք,
Որ մինչ առտու խնդանք պարենք,
Հէ հէ հէ հէ հէ, խնդանք պարենք:

Պարն ամբողջ

Հա, հա, հա, հա, հա, հա,
Տես այս ինչ ամբող. . .
Թէ ամենքն ալ են գող
Սիրոյ սըրտի . . .
Որ զմեզ խաբեն պիտի:

Մեկուսի

Ճշմարիտը յայտնի չէ որ,
Մեր մէջէն ո՛վ խաբուի պիտի.
Կամ սոս աղջկանց մէկուն սիրտը,
Իրեն շահի գողնայ պիտի:

Ամենք մեկէն քանքան
Թրանլարանլա, թրանլարանլա եւլն.

Արք

Թէ փափկասունք խնդրէք ձեր սէր,
Ո' գեղունայք մեզ չէք տեսներ.
Որ համակամ որպէս սոխակ,
Սիրեն զվարդին փուշն եւ պսակ:

Աղջկունք ի պատասխան

Սիրենք անշուշտ, եկէք առ մեզ,
Որ մինչ ցմահ պաշտենք զձեզ.
Եւ ի նշան մեր այս խոստման,
Առէք համբոյր սիրտ ձեռք եւ սէր.
Հէ հէ հէ հէ հէ հէ սիրտ ձեռք եւ սէր:

Բոլքա

Ճշմարիտը յայտնի չէ որ երբեք
Քանքան

Ծեր ուն

Սպասեցէք քիչ մը խնծի,
Ես ալ կուգամ գրկել ձեզի,
Գաղջ համբոյրներ աջ ձակատուց,
Մեծ աշխուժիւ փակցնեմ պիտի.
Որ հինօրեայ իրաւունքէս,
Եւել բան մը ձեզի չանցնի,
Կամ գեղանի սա ամբոյսէս,
Գուցէ ինչայ հատ մը խնծի:

Պարն ամբողջ

Հի, հի, հի, հի, հի, հի, կորեր մէկ զի:
Հա հա՛ն շարունակէ միշտ վերջը

Թեքեւսոյիկ դպրոցական մը

Մէկ զի կեցէք կարգը իմս է,
Ես ալ գիտեմ սիրելն ինչ է.
Կը սիրեմ՝ եթէ ուզէք,
Կը պագնեմ՝ թէ զիս գրկէք:
Զի վենետիկեան մեր դպրոցը,
Է սա ընտիր բարկինդանը.
Վարժապետնիս ամեն կերպով,
Էք դուք սիրուն աղջիկներդ:

Պարն ամբողջ

Հը հը հը, հը հը հը, գնա՛ բանըդ,
Հա հա՛ն շարունակէ միշտ վերջը

Ապուշ ուն, հեծեալ եղ

Ես կը սիրեմ զձեզ ո՛ր իմ սիրուն աղջիկներ,
Կուգամ ահա գրկել զձեզ ու յայտնել իմ սէր.
Գիտցիք որ միշտ կը պաշտեմ,
Ու պաշտածս ալ լաւ կ'ընտրեմ.
Այն որ ինձ կնիկ պիտի ըլլայ երջանիկ կ'ընեմ:
Ամենքնիդ ալ սիրունիկ էք,
Տօնատուօջ էք, նօնօջիկ էք,
Օն ինձ ընկերանալով ետեւէս եկէք:

Ամբոյսն ծաղրական

Խնդանք, խնդանք, խնդանք հա՛ հա՛.
Տես սա ապուշն ալ կը յուսայ,
Օն, վռնտենք ընկերք,
Թող բանը երթայ:

Նոյն ապուշն

Անդին դացէք մէկզի կեցէք խեղճ սիրահարներ,
Մի միայն դուք յառաջ եկէք թօմպուլիկ աղջիկներ,

Ան ինչ աղւոր թաթիկներ, պղտիկ պղտիկ տոտիկներ
 Կարծես ինծի համար աշխարհ էք եկեր:

Հազար ապրիք, ցաւ չի տեսնաք,

Որ աղւորը լաւ կը ճանչնաք,

Աղօթք ըրէք ինծի պէս էրիկ մ'ունենաք:

Ամբոխը

Խնդռնէ խնդռնէ շարունակէ

Նոյն ապուշը

Գինի, օղի ու ծխախոտ բնաւ չեմ գործածեր,
 Գինով լալով բարկանալով կնիկս չեմ ծեծեր:

Ամեն ըսածն ալ կընեմ,

Մ'ըներ ըսածն ալ կընեմ,

Բայց ես անանկ անխիղճ երիկներէն չեմ:

Մինակ պատուհանը չելլէ:

Տանը դուռը ոտք չի կոխէ,

Դրացիին տղուն հետ քիթ բերան չընէ:

Ամբոխը

Խնդռնէ խնդռնէ շարունակէ

Նոյն ապուշը

Մէջ մ'որ եկայ, ոհ, չըլլայ թէ դիմ պարտապն հանէք:

Աղւոր տղեղ բաղդերնիդ եմ ինձմով գոհ եղէք:

Զի այս տարի մանչերը,

Շատ դժուար է կարգելը,

Անոր համար տունը կը մնան խեղճ աղջիկները:

Դրախօմա, տուն տեղ կ'ուզեն,

Զէ նէ չենք կարգուիր կըսեն:

Զիս մի՛ փախցնէք կըսեմ, ձեռքերնուդ կ'առնեն:

Ամբոխն ծաղրական

Խնդանք, խնդանք, խնդանք հա՛ հա՛. եւ չն:

Գ. Հ. ՌՇՏՈՒՆԻ

Ե Ր Գ

ԲՈՒՆԻ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ, ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Երկու աղջկունք

Երկու խելօք մէկ փարաշի, ինչո՞ւ բերին

մեզ հուսա,

Յատկէ՛ քուրիկ, ծն քեզ տեանեմ, ծեր մը
կայներ, ո՛վ է սա,
Հօփ, հօփ ընենք, վեր ցատկուտենք կապիկ-
ներու պէս, հուսա,
Մեզ նայի ծերն ու մտմտայ, ֆի՛նօ, ֆի՛նօ,
կաց սուստա.
Յատկէ՛ քուրիկ, պօյրդ սիրեմ, Մերունն է
սա, սա,
Ի՞նչ կը նայի խորոռ խորոռ, սլըյրխներուն
հիստաստա:

Դերասանք

Պարոն Մերունը պիտի կարդենք, տղաք,
գոչենք հէլէսա,
Տունը տեղէն վեր վերցունենք քաշենք տա-
նինք հիստաստա:
Գլուխ գլխի քեզ տի կապենք, փեսայ ը-
նենք սաեալա.
Տըմօշ տըմօշ ի՞նչ կը նայիս, ծեծ մը քա-
շենք քեզ հիմա:
Զորս զին դարձեր ու կը նայի, պտակ կ'ու-
ղէ, հա՛, հա՛, հա՛,

Վայն ի վրա՞դ պարոն Մերուն, ճիւններ դըլ-
խուղ պիտի դայ,
Գլխո՞ղ քիւլահ անցունելով պիտի պոռան
հիստաստա:

Ծերուն

Ասկէ ետքը միտքս դրի՛, պիտի սիրեմ ես ալ սա:

ԵՐԳ ԳԻՆԻԻ

Սեղանն խմին փառացս ասպարէզ
Թէեւ դան ցաւեր եւ հոգ աղէկէզ,
Ես լաւ ուտել սորվեցայ թրալլաւ,
Ես լաւ խմել սորվեցայ թրալլաւ.
Գինի՛, գինի՛, կուտաս հոգի
Բիւր անգամ
Կը խմեմ գինին, կը զուարթանամ
Կը խմեմ գինին կը զուարթանամ,
Թրալլալալալա, (շրէշ՝ երէնէ')

Ուտե՛րն ու խմե՛րն է մեզ մեծ պարգեւ,
Եկէ՛ք բոլորուինք սեղանին առջեւ,
Ես լաւ ուտել սովեցայ թրալլալա,
Ես լաւ խմել սորվեցայ թրալլալա.
Գինի՛, գինի՛, կոտաս հոգի

Բիւր անգամ
Կը խմեմ գինին, կը զուարթանամ
Կը խմեմ գինին կը զուարթանամ,
Թրալլալալալա, (շրէշ՝ Լըվէ՛)

ՀԱՌԱԶԱՆՔ ՅՈՒՍԱՀԱՏ ՍԻՐԱՀԱՐԻՆ

Գիշեր ցերեկ կը հառաչեմ, ախ օրիորդ քու սիրոյդ,
Սեւ աչքերուդ վարդ այտերուդ զարնուեցայ ինչ օգուտ
Աչքերուդ այտերուդ եւ ոսկեթել մագերուդ,
Միայն քեզի սա կ'աղաչեմ որ ունենաս քիչ մը գուլթ:

Գիտես անգուլթ որ պատանին չը դիմանար այս ցաւուն
Քեզի համար ալ չդադրիր աչքիս արցունք օրն ի բուն.
Քեզ միայն կը յիշեմ թէ քուն ըլլամ թէ արթուն,
Թէ մութ ըլլայ միտքս կուգաս նոյնպէս եւ առաւօտուն

Շատ աղւորներ թէեւ տեսայ սիրտս միայն քեզ սիրեց,
Ոհ, չեմ գիտեր, ըսէ՛ ինձի թէ քու սրտիդ ո՞վ տիրեց.
Քու խաթուն մայրիկըդ իրեն փեսայ ո՞վ ընտրեց,
Գերի կըլլամ քու մօրկանըդ եթէ զիս զուրկ չի ձգեց:

Ուրախ էի, գիտե՞ս օր մը ես քեզի նստեցուցի,
Սա ներսիդիս ինչ կայ չկայ ամենքն ալ հասկցուցի.
Ձը դիմացայ անուշ հոտուդ քեհէ վարդ մը փրցուցի,
Այն ինչ օր էր, ինչ ժամանակ խելքս գլխէս թոցուցի:

Ո՛ւր էր որ այն ազգոր աղջիկն ըլլար ինծի ամուսին,
եւ երջանիկ իշխանաց պէս ապրէինք ի միասին.
Կըլորիկ թօմպուլիկ դաւաններնիս մեր չորս գին,
եւ ծխէի իմ սիկառըս, ասղնադործէր իմ տիկինս:

Քեզի համար թափառական եւ սառուցեալ եղեր եմ,
Քեզի համար ճըվիկ ճըվիկ, ոսկոր ու մորթ դարձեր եմ.
Այլ է՛րբք զիս խոցես, ահա ոսքըդ ինկեր եմ,
Ըսէ՛ ինծի բառ մ'երջանիկ թէ «եւ զքեզ կը սիրեմ»:

Ժամանակ մը ասանկ երթանք նայինք ի՞նչ ընես պիտի,
Ուրիշի մը սիրտդ տաս, վախճամ զիս մոռնաս պիտի.
«Ելի՛ր գնա՛, ասկէ ետքը տէր ունիմ» ըսես պիտի.
Ըսե՛լ է էր այս Բլճըլը վերջը մեռցունես պիտի:

Ն. Զ.

ՄԱՀԱՄԵՐԶ ՍԻՐԱՀԱՐԸ

(ԵՂՈՒԱՐԴ)

Ա՛ռ կիթառդ ո՛վ սիրունիս
Անկողնոյս քով եկ, նստէ,

Ո՛վ սփոփանք դու իմ սրտիս
Զարկ կիթառդ ու երգէ:

Անտանելի վիճակիս մէջ
Դու միայն ես մնացած,
Զքեզ ինծի երկինք վերէն
Մըխիթար է չտորհած:

Ո՛հ անապատ եմ եւ դարձած
Զուրկ սգադիր մէկ մայրէ,
Բոլորովին որբ մնացած
Սէր չեմ տեսած ծնողքէ.

Բաց ՚ի քենէ զո՛վ ունիմ, զո՛վ,
Վարդունիդ իմ զթասիրտ,
Որ իմ մահուան անկողնոյս քով
Տայ ինձ սիրոյ մը ժպիտ:

(ՎԱՐԴՈՒՀԻ)

Երգեմ զարնեմ իմ կիթառս
Ո՛ր դու եղուարդ սիրելի,
Յուսալով որ իմին երգս
Ուրախութիւն տայ սրտի:

Ո՛ր բերան իմ քաղցր երգէ
Ո՛ր քնար իմ քաղցր հնչէ,
Որ սիրելիս մխիթարուի
Իւր վշտերէն ամուրի:

(ԵՂՈՒԱՐԴ)

Յաւերժ երկնից փառք կ'ընծայեմ
Իմին մահուան անկողնէս,
Որ պարգեւեց զքեզ ինձի՝
Սփոփելու վշտերէս:

ՎԵՐՋ

(ԵՂՈՒԱՐԴ)

ՅԱԽԵԼՈՒԱԾ

ՎԻՃԱԿ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ

ՎԻՃԱԿ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ

Բարի լոյս.

Հասնէ աղջիկս, հասնէ:

Գեղեցկի համբաւ ունիս,
Գրաւիչ լեզու ունիս,
Բայց յարգելի չեն աղոնք,
Զի չատ սիրողներ ունիս:

Հրճուանք, բերկրանք, հեռացէք,
Թո՛ղ ես մնամ միշտ ի սուգ.
Ձի սիրելիս կորուսի,
Ձի դադրիր իմ արտասուք:

Նաաւերն ունին զրոշակներ,
Վերջ չի գտան պատճառներ.
Մինչեւ երբ պիտի քաշեմ,
Ասանկ անթիւ տանջանքներ:

Սիրտս սաստիկ դուրդուրայ,
Գիշեր կամ ցերեկ ըլլայ.
Երբ սիրելիս քովս դայ,
Ոտքս ձեռքս դող կ'ելլայ:

Ձեմ սիրեր նարինջ խնձոր,
Արդէն ունիմ քաղցրիկ նուշ.
Պարապ տեղը մի՛ յողմիր,
Քեզ չեմ սիրեր, է՛յ ապուշ:

Խնայէ՛, զիս մի՛ խաբեր,
Սիրովդ զիս մի՛ այրեր.
Հաւատարիմ եմ քեզի,
Ի՞նչ ես տուեր չեա առներ:

Հասկցայ թէ անդուծ մ'ես,
Սիրտդ չի շարժիր լացերէս.
Ինձ նման քեզ սիրող մը,
Արդեօք բնաւ տեսնօր ես:

Ասաղերը չեն համբուիր,
Հում հաւկիթը չ'ոտկուիր.
Առջի սէրն առջի բարին,
Երկրորդին հետ չի փոխուիր:

Հալեցայ ու մաշեցայ,
Քու գեղոյդ գերին եղայ.
Դեռ չե՞ս զգար, ո՛ր անդուծ,
Սիրտդ ողջակէզն եղայ:

Սիրտս տրոփէ անդադար,
Քանի իւր դէմքը յիշեմ.
Ի՞նչ քաղցր է ինձ այն նեկտար,
Թէ յաւէրժ դայն ճաշակեմ:

Սիրամարգի պէս ուռած
Գեղոյդ վրայ հպտանաս.
Բայց ի՞նչ օգուտ այդ գեղդ,
Սրտիդ մէջ օձ կայ պահուած:

Անոր սիրովն հիւնդցած,

Զի գտայ ես ճար ու գեղ,

Ով որ զիս իրմէ բաժնեց՝

Ոհ, չունենայ տուն ու տեղ:

Դիշերը կանդեղ կը վառի,

Սոխակը վարդին կը թառի:

Ուշ գտայ, չուտ կորուսի,

Սիրաբըն ատոր կը վառի:

Եթէ կարող լինէի

Քեզի ըսել, «կը սիրեմ,

Ո՛ր իմ չուշան սիրելի,

Դու իմս չէս, ես քուկդ եմ»:

Դիշեր ցերէկ հառաչեմ,

Աշխարհ ողջոյն մութ դռնեմ:

Իսկ երբ պաշտելիս տեսնեմ,

Ա՛լ երջանիկ, ուրախ եմ:

Սիրուն խօսքեր չատ գիտես,

Ատենաբանի պէս ճառես:

Բայց ամենքը հասկցան,

Թէ կը ստես, կը խաբէս:

Հազար ու մէկ վտերու,

Սիրտս եղած է ենթակայ:

Աչքէս հոսած արցունքին

Երկինք իսկ է անդգայ:

Մեր տան պատը ամուր է,

Դրացնիս նախանձոտ է,

Այն մերձակայ գեղանին՝

Միայն իմին բաժնիս է:

Աղանին թռչիլ կ'ուզէ,

Բարձրերը սուրալ կ'ուզէ:

Զիս խաբող սեւ-երեսը

Նորէն տեսնուիլ կ'ուզէ:

Խաւար գիշերն երբ տիրէ

Ամէն կողմ տիեզերաց,

Լռիկ մեջիկ սիրտս հեծէ

Դառն ցաւօք պաշարուած:

Աշխարհի ամէն փառքեր

Ո՛հ, իմ սրտիս չեն իշխեր:

Զի միշտ զնէ կ'երազեմ,

Ա՛լ ուրիշ բան չեմ գիտեր:

Տարիներս չհառաչեմ,
 Խոստումներովդ կապուած եմ,
 Մեղք չէ՞ ինձի, դու ըսէ՛,
 Որ կեանքս այսպէս անցնեմ:

Թող ըսեն ինձ, ո՞վ կ'ուզէր
 Բառնալ զլուին ան կուրծքէն,
 Ուր սիրահար իմ խեղճ սիրտ
 Կ'առնուր հանգիստ հեշտօրէն:

Թէ դահիճ ես, իմացուր,
 Քու սիրոյդ զոհ կը լինիմ.
 Իսկ թէ մերժես իմ սէրը,
 Որո՞ւ համար ես ապրիմ:

Երբ կը գոցեմ աչքերս,
 Նա նորէն կիյնայ միտքըս:
 Եւ քանի որ միտքս դայ,
 Արիւն կը հոսէ սիրտս:

Ի՞նչ ըրի քեզ, անուշիկս,
 Ինչո՞ւ զիս լքանեցիր.
 Կը յիշե՞ս օր մը դադունաբար,
 «Զքեզ կը սիրեմ» ըսիր:

Որքան շուտ բաղդն դաժան
 Ետ հաճութեանց իմ վախճան.
 Դեռ նոր հնչէր երգ սիրոյն
 Յիմ ականջաց եւ տար ձայն:

Քոյ մէկ նայուածք, մէկ ժպիտ
 Կ'առնու մորմոքն իմ սրտիս,
 Պիտի մոռնամ ամեն ցաւ,
 Երբ վերջնապէս իմս լինիս:

Ո՛ւր մնացին ան օրեր,
 Երբ կաթողին կը սիրէր,
 Սիրուն բերանը եռանդով
 Զիս սիրական կ'անուանէր:

Առտուն կանուխ իջայ պարտէզ,
 Փունջ կապեցի սիրուն վարդէս.
 Ո՛վ իմ փափուկ վարդս անգին,
 Ըսէ՛, ցաւիս դարման գիտե՞ս:

Ո՛հ, կը գոչեմ հեծելով,
 Բարեկամ մը չունիմ ես.
 Որ իւր քաղցրիկ ժպիտով
 Ազատէ զիս ցաւերէս:

Դու մեր քովի աղբեր քովիկ,

Կանգնիս նման սեղ արմաւ:

Քոյ շուքի տակ թող ինձ նստիլ,

Խօսիլ սրտիս սէր անբաւ:

Ամենուն յայտարարէ,

Թէ զիս կաթողին սիրէ,

Այլ ի՞նչ ընեմ այն սէրը:

Տարին հեղ մը զիս յիշէ:

Քանի՞ անգամ կրկնեցի,

Թէ ես զքեզ կը մերժեմ:

Ականջներդ խուլցե՞ր են,

Ի՞նչ նայիս «էրեւ» «էրեւ»:

Տարի մը անցաւ գնաց,

Ո՛հ, սիրտս չէր հանդարտած,

Իմ նազելիս տեսնելու քարտէս:

Շատը գնաց՝ քիչ մնաց:

Կը յիշեմ դու այն օրեր,

Երկուքիս անցեալ կենաց,

«Ի՞նչ չուտ անցան» չեմ ըսեր,

Ի՞նչ չուտ անոնք ես մոռցած:

Թէ օր մը զայն չի տեսնեմ,

Աշխարհ լինի ինձ խաւար,

Սոխակի պէս իւր սիրոյն,

Ողբեր կ'ըսեմ անդադար:

Դեռ մի քանի օր եղաւ,

Սիրտս սկսաւ տրտիւել:

Մի՛ այսպանէք, բարեկամք,

Նոր սկսած եմ սիրել:

Ի զուր մի՛ ջանար ծածկել

Թէ դու չես վշտերու մէջ:

Սրտաւոր միշտ տեսնէ,

Թշուառ կուրծքիդ ելեւէջ:

Ես պանդուխտ թռչուն մ'էի,

Քու սրտիդ թառած էի:

Ի՞նչո՞ւ զիս սրբողջուցիր,

Ես քո՛ւկդ եղած էի:

Ա. ՀԱՅԿՈՒՆԻ

Պար Նաւաստեաց	5
Նախերգ Արեւելեան Թատրոնի	7
Սիրելն Բնչ բան է	10
Ա. Կրանքամբուլի	13
Երգ Րիկօլէթթոյի	16
Թեթեւօղիկ սիրահարը	17
Պար պիսգարեանց	19
Երգ «Ջորեպան» կատակերգութեան	23
Երգ պառաւանց	25
Երգ Մատամ Անկօի	27
Երաժշտաց ֆաթուրան	28
Գիւղին սիրահարեալները	32
Աղւոր Նիկողոս	33
Երկրորդ Կրանքամբուլի	35
Նիկողիմոսին աղջիկը	37
Ծերունին	38
Քթէն դժգոհ աղջիկ մը	39
Երգ «Ջաղացպանի աղջիկը»	42
Դէշ առեն	46
Պար գեղջկուհեաց	51
Ծածկեալ աղքատներ	54

Հովիւ եւ հովուհի	57
Շինականք	60
Մրգավաճառ	66
Պար աւազակաց	70
Հոգս չէ . . .	71
Քատրիկ . . .	73
Հին Գէշ ատեն	78
Պարերդ Բոլոնիական	81
Անխելք Շուն.	86
Անուշիկ (Օղի)	90
Գինով մ'ալ	93
Երգ Սատանի	94
Փչի փչի	96
Քթէն դժգոհ մարդ մը	98
Զինուորին կորուստը	100
Վերջին վարդ	104
Գ. Կրանքանքուլի	105
Պար վենետիկեան	107
Երգ Բոնի ամուսնութիւն կատակերգութեան	113
Գինիին երգը	115
Գիշեր ցերեկ կը հառաչեմ	117
Առ կիթառդ ով սիրուհիս	118
ՅԱԻԵԼՈՒԱՄ	
Վիճակ Ընկերական	121

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0341911

